

HISTORIA I KULTURA ZIEMI SŁAWIEŃSKIEJ

T. VII

GMINA SŁAWNO

FUNDACJA „DZIEDZICTWO”

HISTORIA I KULTURA ZIEMI SŁAWIEŃSKIEJ

TOM VII

GMINA SŁAWNO

Redakcja:

WŁODZIMIERZ RĄCZKOWSKI
JAN SROKA

SŁAWNO 2008

ABSTRACT. Włodzimierz Rączkowski, Jan Sroka (eds), *Historia i kultura Ziemi Sławieńskiej*, t. VII: *Gmina Sławno* [History and Culture of the Sławno region, vol. VII: Sławno Community]. Fundacja „Dziedzictwo”, Sławno 2008. pp. 371, figs 102, colour tabl. 44. ISBN 978-83-7591-046-9. Polish text with German summaries.

These are studies of aspects of history and culture of the Sławno region [Pomerania, Poland]. These papers refer to nature and history of the region which is virtually unknown for most of Polish current citizens. It is hard to build a society without roots and without history, without knowledge about their homeland. People who have lived here for over 50 years do not understand the cultural landscape which has been created and constructed for centuries. The aim of the collection of paper is to bring the nature and history nearer. The knowledge about the past of the region will allow to understand the landscape and protect it as well as create a new social approach to the future.

© Copyright by Włodzimierz Rączkowski, Jan Sroka 2008
© Copyright by Authors

Na okładce: Dwór w Kwasowie, chromolitografia z albumu Alexandra Dunckera, *Die Ländlichen Wohnsitze, Schlösser um Residenzen der Ritterschaftlichen Grundbesitzer in der preussischen Monarchie nebst den Königlichen Familien-, Haus-Fideicommiss- und schatull -Gütern in Naturgetreuen, Künstlerisch Ausgeführten, farbigen Darstellungen nebst begleitendem Text*, Berlin T. III, 1860/1861.

Tłumaczenia na język niemiecki: *Brygida Jerzewska*

Redaktor: *Katarzyna Muzia-Ceglarz*
Skład i łamanie: *Eugeniusz Strykowski*

Konferencję oraz publikację sfinansowano ze środków Urzędu Gminy w Sławnie przy wsparciu Starostwa Sławieńskiego

Wydawca/Herausgeber: Fundacja „Dziedzictwo”, 76-100 Sławno, ul. A. Cieszkowskiego 2
Wydawnictwo „Region”, 81-574 Gdynia, ul. Goska 8
www.region.jerk.pl

ISBN: 978-83-7591-046-9

Druk/Druck: Totem – Inowrocław

Spis treści

JAN SROKA (Sławno), WŁODZIMIERZ RĄCZKOWSKI (Poznań), <i>Paradoksy bogactwa (nie?)szczęśliwej gminy: wady zaletami czy zalety wadami?</i>	7
WOJCIECH STEFANOWSKI (Sławno), <i>Kilka słów o gminie Sławno</i>	17
WACŁAW FLOREK, JERZY JONCZAK, CELESTYNA PRINC (Słupsk), <i>Denudacja odpływowa w dolinie Wieprzy</i>	25
EWA GÓRSKA, JACEK ANTCZAK (Słupsk), <i>Awifauna lęgowa gminy Sławno, jej zagrożenia i ochrona</i>	37
MICHAŁ ŻMUDA (Kórnik), <i>Wstępna inwentaryzacja fauny okolic Sławna</i>	71
ZBIGNIEW SOBISZ (Słupsk), <i>Parki gminy Sławno</i>	87
IGNACY SKRZYPEK (Koszalin), <i>Najdawniejsze dzieje gminy Sławno</i>	109
KRZYSZTOF CHOCHUŁ (Słupsk), <i>Powiat sławieński w zasobach Archiwum Państwowego, Oddział w Słupsku</i>	185
ANDRZEJ CHLUDZIŃSKI (Pruszcz Gdański), <i>Nazwy miejscowe gminy Sławno</i>	197
MARIA WITEK, WALDEMAR WITEK (Szczecin), <i>Budownictwo administracji leśnej w gminie Sławno</i>	233
WOLFRAM SUHR (Hohenfelde, Niemcy), <i>Diedrich Suhr – Architekt und Seine Bauten in Schlawe in Pommern, 1921–1929</i>	271
KONSTANTY KONTOWSKI (Darłowo), <i>Cmentarze gminy Sławno</i>	297
MARGARETA SADOWSKA (Sławno), <i>Wspomnienie o Edwardzie Puplu (1911–1991)</i>	319
LIDIA WRÓBLEWSKA (Poznań), <i>„Sobota na grodzisku”... kłopotliwy podarunek?</i>	327
ELŻBIETA FLOREK (Słupsk), <i>Wzrost potencjału turystycznego gminy Sławno w aspekcie wykorzystania cennych obszarów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych</i>	341
Indeks osób	357
Indeks nazw geograficznych	363
Lista adresowa Autorów	369

Nazwy miejscowe gminy Sławno

ANDRZEJ CHLUDZIŃSKI (Pruszcz Gdański)

Wprowadzenie

Do tej pory nie ma wydawnictw naukowo zajmujących się szczegółową toponimią powiatu sławieńskiego, a tym samym gminy wiejskiej Sławno. Natrafiłem jedynie na informację, że istnieje opracowanie T. Ociepki *Toponimia północnej części byłego powiatu sławieńskiego*, ale tylko jako maszynopis (może praca magisterska?), bez bliższych danych bibliograficznych (Świetlicka, Wisławska 1998: 269). W tej pracy, ze względu na swoje położenie, gmina Sławno częściowo została ujęta. Fragmentaryczne informacje na ten temat znajdują się w opracowaniach obejmujących zazwyczaj większy teren – Pomorza Środkowego lub Pomorza Zachodniego. Ważne są tu opracowania badaczy niemieckich: R. Trautmanna, *Die Elb- und Ostseeslawischen Ortsnamen* (1948–1949) oraz F. Lorentza, *Slawische Namen Hinterpommerns* (1964). Z polskich opracowań należy wymienić prace autorstwa E. Rzetelskiej-Feleszko i J. Dumy: *Dawne słowiańskie dialekty województwa koszalińskiego. Najstarsze zmiany fonetyczne* (1973), *Dawne słowiańskie nazwy miejscowe Pomorza Środkowego* (1985), *Językowa przeszłość Pomorza Zachodniego na podstawie nazw miejscowych* (1996). Ponadto trzeba wziąć pod uwagę publikację będącą obecnie w trakcie wydawania: *Nazwy miejscowe Polski – historia, pochodzenie, zmiany*, pod redakcją K. Rymuta (1996–2005). Niestety, prawie wszystkie z nich zajmują się jedynie nazewnictwem słowiańskim, pomijając niemieckie i polskie (po 1945 roku).

Praca niniejsza jest omówieniem toponimii obecnie istniejących miejscowości gminy wiejskiej Sławno. Nie ująłem tu nazw wielu miejscowości, które jeszcze niedawno lub w nieco odleglejszej przeszłości (z ostatnich lat np.: Dybowo, niem. *Dybow Vw.*; Kłodno, *Schneide Mühle*; Ugacie,

Ugatzthal; Wrześniczka, *Freetzer Mühle*; Żukówko, *Neu Suckow*, oraz kilkadziesiąt, a nawet kilkaset lat wstecz) istniały na terenie gminy, a obecnie ich już nie ma w sensie dosłownym (przestały istnieć fizycznie) lub administracyjnym (weszły w obręb innych miejscowości). Nie pozwalają na to ramy mojego artykułu. Takie szczegółowe omówienie powinno stać się częścią monograficznego opracowania toponimii całego powiatu sławieńskiego.

Aktualny wykaz miejscowości sporządziłem na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Szczecinie z kwietnia 2002 roku, zweryfikowanych w roku 2007 w Urzędzie Gminy Sławno. Materiał nazewnicy, począwszy od XIII wieku do dziś, został zaczerpnięty z niemieckich i polskich źródeł historycznych, map i opracowań (por. *Bibliografia*). Opracowanie ma formę słownika zawierającego nazwy słowiańskie, niemieckie i polskie (także tzw. chrzty, utworzone po 1945 roku przez Komisję Ustalania Nazw Miejscowych). Dla ułatwienia poszukiwań odpowiedniej miejscowości właściwy słownik poprzedzony jest indeksem odsyłającym do form dzisiejszych, a zawierającym niemieckie nazwy XX-wieczne, rekonstrukcje S. Kozierowskiego z 1934 roku, polskie przejściowe z lat 1945–1950 i potoczne z różnych okresów.

Artykuł hasłowy ma następującą budowę: hasło (wytluszczone współczesna postać nazwy), rodzaj obiektu, lokalizacja (względem Sławna), zapisy źródłowe (kursywą) w porządku chronologicznym. Potem – od nowego akapitu – następują etymologie kolejnych nazw obiektu z uwzględnieniem zmian językowych oraz właściwości topograficznych terenu i czynników kulturowych.

Klasyfikację przeprowadziłem na podstawie kryteriów semantycznych i strukturalnych zaproponowanych przez W. Taszyckiego (1946; 1958: 228–268) i S. Rosponda (1957), a praktycznie połączonych i uzupełnionych przez H. Borka (1988) i D. Podlaską (1990).

1. Słownik nazw

<i>Alt Bewersdorf</i>	→ <i>Bobrowice</i>
<i>Alt Krakow</i>	→ <i>Stary Kraków</i>
<i>Alt Ristow</i>	→ <i>Rzyszczewo</i>
<i>Alt Schlawe</i>	→ <i>Sławsko</i>
<i>Alt Warschow</i>	→ <i>Warszkowo</i>
<i>Andrzejewo</i>	→ <i>Brzeście</i>
<i>Andrzejowo</i>	→ <i>Brzeście</i>
<i>Besower Katen</i>	→ <i>Żabno</i>

<i>Bewersdorf</i>	→ <i>Bobrowice</i>
<i>Borzyszkowiec</i>	→ <i>Borzyszkowo</i>
<i>Busch Budner</i>	→ <i>Przemysławiec</i>
<i>Clarenwerder</i>	→ <i>Chomic</i>
<i>Coccejendorf</i>	→ <i>Radostaw</i>
<i>Colonie Marienthal</i>	→ <i>Pomiłowo</i>
<i>Deutschrode</i>	→ <i>Tokary</i>
<i>Emilianowo</i>	→ <i>Borzyszkowo</i>
<i>F. Wolfshagen</i>	→ <i>Pątnowo</i>
<i>Fichtkaten</i>	→ <i>Żabno</i>
<i>Freetz</i>	→ <i>Wrzeźnica</i>
<i>G. Grzybno</i>	→ <i>Grzybno</i>
<i>Gr. Quäsdow</i>	→ <i>Gwiazdowo</i>
<i>Grabówek</i>	→ <i>Chomic</i>
<i>Groß Quesdow</i>	→ <i>Gwiazdowo</i>
<i>Hohenzollerndorf</i>	→ <i>Brzeście</i>
<i>Jannewitz</i>	→ <i>Janiewice</i>
<i>Janowice</i>	→ <i>Janiewice</i>
<i>Kl. Quäsdow</i>	→ <i>Gwiazdówko</i>
<i>Klarenwerder (Vw.)</i>	→ <i>Chomic</i>
<i>Klein Quesdow</i>	→ <i>Gwiazdówko</i>
<i>Koccejendorf</i>	→ <i>Radostaw</i>
<i>Komarczewo</i>	→ <i>Tokary</i>
<i>Kosmarzewo</i>	→ <i>Tokary</i>
<i>Krak</i>	→ <i>Stary Kraków</i>
<i>Krakow</i>	→ <i>Stary Kraków</i>
<i>Kraków</i>	→ <i>Stary Kraków</i>
<i>Krakowiany</i>	→ <i>Przemysławiec</i>
<i>Krakowiany</i>	→ <i>Stary Kraków</i>
<i>Kwaców</i>	→ <i>Kwasowo</i>
<i>Kwakowo</i>	→ <i>Kwasowo</i>
<i>Kwasowo</i>	→ <i>Gwiazdowo</i>
<i>L. Borzyszkowo</i>	→ <i>Borzyszkowo</i>
<i>L. Emilianowo</i>	→ <i>Borzyszkowo</i>
<i>L. Krakowiany</i>	→ <i>Przemysławiec</i>
<i>L. Międzylesie</i>	→ <i>Grzybno</i>
<i>L. Pątnowo</i>	→ <i>Pątnowo</i>
<i>Lantow</i>	→ <i>Łętowo</i>
<i>Marianowo</i>	→ <i>Pomiłowo</i>
<i>Marienthal</i>	→ <i>Pomiłowo</i>
<i>Międzylesie</i>	→ <i>Grzybno</i>

<i>Neu Bewersdorf</i>	→ <i>Bobrowiczki</i>
<i>Neu Ristow</i>	→ <i>Rzyszczewko</i>
<i>Neu Warschow</i>	→ <i>Warszkówko</i>
<i>Notzkow</i>	→ <i>Noskowo</i>
<i>Nowe Bobrowice</i>	→ <i>Bobrowiczki</i>
<i>Nowe Ryszczewo</i>	→ <i>Rzyszczewko</i>
<i>Piotrków</i>	→ <i>Radość</i>
<i>Pomoino</i>	→ <i>Pomiłowo</i>
<i>Przemysław</i>	→ <i>Przemysławiec</i>
<i>Przemysławie</i>	→ <i>Przemysławiec</i>
<i>Przylasek</i>	→ <i>Warginie</i>
<i>Quäsdow</i>	→ <i>Gwiazdowo</i>
<i>Quatzow</i>	→ <i>Kwasowo</i>
<i>Quesdow</i>	→ <i>Gwiazdowo</i>
<i>Radość Sławieński</i>	→ <i>Radość</i>
<i>Renkenhagen (F.)</i>	→ <i>Borzyszkowo</i>
<i>Ristow</i>	→ <i>Rzyszczewo</i>
<i>Rościno</i>	→ <i>Boleszewo</i>
<i>Rościszewo</i>	→ <i>Rzyszczewo</i>
<i>Rötzenhagen</i>	→ <i>Boleszewo</i>
<i>Ryszczewko</i>	→ <i>Rzyszczewko</i>
<i>Ryszczewo</i>	→ <i>Rzyszczewo</i>
<i>Ryszewo</i>	→ <i>Rzyszczewo</i>
<i>Schmarsow</i>	→ <i>Smardzewo</i>
<i>Segenberg</i>	→ <i>Żabno</i>
<i>Smaczewo</i>	→ <i>Smardzewo</i>
<i>Smarzewo</i>	→ <i>Smardzewo</i>
<i>Smarżewo</i>	→ <i>Smardzewo</i>
<i>Stadtförsterei</i>	→ <i>Grzybno</i>
<i>Stadthof</i>	→ <i>Warginie</i>
<i>Stare Ryszczewo</i>	→ <i>Rzyszczewo</i>
<i>Stare Sławno</i>	→ <i>Sławsko</i>
<i>Stare Sławsko</i>	→ <i>Sławsko</i>
<i>Str. Jarosław</i>	→ <i>Pątnowo</i>
<i>Suckow</i>	→ <i>Żukowo</i>
<i>Tychow</i>	→ <i>Tychowo</i>
<i>Tychów</i>	→ <i>Tychowo</i>
<i>Tychówko</i>	→ <i>Tychowo</i>
<i>Tychowo Słowiańskie</i>	→ <i>Tychowo</i>
<i>U.F.</i>	→ <i>Przemysławiec</i>
<i>Vw. Segenberg</i>	→ <i>Żabno</i>

<i>Waldarbeitergehöft</i>	→ <i>Borzyszkowo</i>
<i>Waldhof</i>	→ <i>Warginie</i>
<i>Warginia</i>	→ <i>Warginie</i>
<i>Warschow</i>	→ <i>Warszkowo</i>
<i>Warszkowice</i>	→ <i>Warszkowo</i>
<i>Wendisch Tychow</i>	→ <i>Tychowo</i>
<i>Wilhelmshorst (F.)</i>	→ <i>Przemysławiec</i>
<i>Wolfshagen</i>	→ <i>Pątnowo</i>
<i>Wrzesienica</i>	→ <i>Wrześnica</i>
<i>Żukowo Sławieńskie</i>	→ <i>Żukowo</i>

Bobrowice, wieś, 3,5 km na południowy zachód od Sławna:

Beversdorpe (1273) 1332 (Klempin 1868–1936: VI 354);
 n.o. *Claus Beuerdorp* 1490 (Lemcke 1919: 120), *Claüs Beuerdorp* 1495
 (Lemcke 1919: 125), *Petrus Beuerdorp* 1510 (Lemcke 1919: 142);
Beversdorp (Lubinus 1618);
Beuersdorff 1628 (Klempin, Kratz 1863¹: 303);
Bewersdorf (Gilly 1789; OVC 1819: 21);
Alt Bewersdorf (Umtb 1836: 379; TSU 1846: 131; Reymann 1868–1893);
Bobrownik stary (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902:
 I 263);
Alt-Bewersdorf (VO 1896: 2);
Alt-Bewersdorf (M25n 1935; HKSch150 1936);
Bobrowice (Rospond 1951: 2; M25 1962; Informator 1967: 170;
 WUNM 1980: I 106; M50 1988; M100t 1993; Rymut 1996–2005: I 234;
 Świetlicka, Wisławska 1998: 14; WUS 2002; Białecki 2002: 28; Informa-
 cja 2007).

Pierwotnie n. niem., dwuznaczna: 1. dzierzawcza, jeśli I czł. to n.o. *Bever*, *Bewer* (Gottschald 2006: 112); 2. topograficzna, jeżeli I czł. to ap. średnim. *bever* ‘bóbr’, II czł. równy ap. średnim. *dorp*, gniem. *Dorf* ‘wieś’. Z czasem dodano dyferencyjny adi. niem. *alt* ‘stary’ dla odróżnienia od n. → *Neu Bewersdorf*, pol. *Bobrowiczki*.

W podobny sposób utworzono nazwę wsi *Bewersdorf* 1608, *Bewersdorp* 1618, ob. Bobrowniki (gm. Damnica, pow. słupski, woj. pomorskie) (Iwicki 1993: 18; Rymut 1996–2005: I 236), choć niewykluczone, że ponowiono ją z nazwy wsi sławieńskiej.

¹ Korzystając z tej pozycji, zauważyłem, że zapisy dotyczące lat 1756 i 1804 nie mają charakteru źródłowego, ale są jedynie wskazówkami odautorskimi, mającymi ułatwić orientację, np.: *Jannewitz*, *Lantow*, *Suckow*, *Clarenwerder* (s. 434 i dalsze). Autorzy niektórych opracowań – Rzetelska-Feleszko, Duma 1985; Rymut 1996–2005 – popełnili błąd, traktując je jako zapisy źródłowe.

N. pol. pseudopatronimiczna od n.o. *Bobr(ow)* (Taszycki 1965–1983: I 177–178) z suf. *-(ow)ice* nawiązuje do znaczenia n. niem., a jednocześnie do pol. tradycji nazewniczej, por. n.m., także od ap. *bóbr*: *Bobrek*, *Bobrowa*, *Bobrowica*, *Bobrowice*, *Bobrowiec*, *Bobrowisko*, *Bobrownik*, *Bobrowniki*, *Bobrowo*, *Bobrów*, *Bobrówka*, *Bobry* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: I 262–265; Rymut 1996–2005: I 233–238).

Bobrowiczki, wieś, 3 km na południowy zachód od Sławna:

Neu Bewersdorf (Umtb 1836: 379; TSU 1846: 131; Reymann 1868–1893);

Bobrownik nowy (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: I 263);

Neu-Bewersdorf (VO 1896: 123);

Neu-Bewersdorf (M25n 1935; HKSch150 1936);

Nowe Bobrowice 1945–1950² (Mazurkiewicz 1972: 85);

Bobrowiczki (Rospond 1951: 15; M25 1962; Informator 1967: 170; WUNM 1980: I 106; M50 1988; M100t 1993; Rymut 1996–2005: I 234; WUS 2002; Bialecki 2002: 28; Informacja 2007).

Pierwotnie niem. n. dyferencyjna, złoż. z adi. niem. *neu* ‘nowy’ i n.m. → *Bewersdorf*, pol. *Bobrowice*. N. pol. także dyferencyjne, z podstawą równą n.m. → *Bobrowice*, do której dodano adi. *nowy* lub suf. *-ki*.

Boleszewo, wieś, 6 km na zachód od Sławna:

Ritzenhagen (Lubinus 1618);

Rotzenhagen 1628 (Klempin, Kratz 1863: 278; Lorentz 1964: 99);

Rötzenhagen (Gilly 1789; Reilly 1789–1806; OVC 1819: 33; Umtb 1836: 379; TSU 1846: 132; Reymann 1868–1893; VO 1896: 123; M25n 1935; HKSch150 1936; Lorentz 1964: 99);

Rościno 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Bialecki 2002: 29);

Boleszewo (Rospond 1951: 17; M25 1962; Informator 1967: 170; WUNM 1980: I 117; M50 1988; M100t 1993; Rymut 1996–2005: I 271; Świetlicka, Wisławska 1998: 16; WUS 2002; Bialecki 2002: 29; Informacja 2007).

Pierwotnie niem. n. dzierżawcza, złoż. z n.o. *Rötz* (Zoder 1968: II 447), *Rotz*, *Ritsch* (Gottschald 2006: 341) i ap. *Hagen* ‘gaj, żywopłot, ogrodzenie’, także ‘przysiółek, wybudowanie’.

Pierwsza n. pol. pseudodzierżawcza z suf. *-ino* od n.o. *Rost* (Taszycki 1965–1983: IV 49) będącej skróceniem z *Rościgniew*, *Rościsław* (Taszycki

² Niekiedy nazwy przejściowe stosowano jeszcze sporadycznie w latach 50. XX wieku, niemniej przyjmuję, że opublikowanie *Słownika S. Rosponda* (1951) było momentem granicznym, stabilizującym nazewnictwo urzędowe.

1965–1983: IV 493), por. n.m. *Rościmin, Rościnnno, Rościszewo, Rostów, Rostowa* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: IX 750, 804–805), *Rościno* (pow. białogardzki, woj. zachodniopomorskie) z zapisami *Rostyn* 1299, *Rostin* 1299, 1477, 1628 (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 135; Chludziński 2000: 93).

Druga n. pol. także pseudodzierżawcza z suf. *-ewo* od n.o. *Bolesz* (Taszycki 1965–1983: I 212), por. n.m. *Boleszowa, Boleszyn* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: I 300; Rymut 1996–2005: I 271).

Borzyszkowo, osada, 9 km na północny zachód od Sławna:

Renkenhagen (TSU 1846: 128, jako *Forstkolonie*, zapewne dotyczyło także *Renkenhagen*, pol. Borzyszkowo w dzisiejszej gm. Darłowo; VO 1896: 150, jako *Fo.*);

Waldarbeitergehöft, Renkenhagen F. (M25n 1934);

F. Renkenhagen (HKSch150 1936);

Borzyszkowiec 1945–1950 (Białecki 2002: 31, pod hasłem *Borzyszkowo*);

L. Borzyszkowo (M25 1962);

L. Emilianowo (M50 1988, obok *Borzyszkowiec*; M100t 1993);

Borzyszkowo (WUNM 1980: I 106, jako *leśn.*; WUS 2002; Informacja 2007).

Z osadą związane jest zamieszanie administracyjno-nazewnicze. Do 1945 roku, w czasie administracji niemieckiej, w trzech częściach (*Renkenhagen, F. Renkenhagen, Waldarbeitergehöft*) należała do wsi Alt Kugelwitz, ob. pol. Kowalewice w dzisiejszej gm. Darłowo (por. Chludziński 2007: 79). Po objęciu Pomorza przez Polaków nastąpiły podziały w obrębie powiatu sławieńskiego, w wyniku których część osady przypadła gm. Darłowo (*Renkenhagen*, pol. *Borzyszkowo*), a część – gm. Sławno. Stąd próba odróżnienia nazewniczego tych części, które znalazły się w gm. Sławno: nadanie nazwy *Borzyszkowiec* zamiast *Waldarbeitergehöft*, a *L. Emilianowo* w miejsce *F. Renkenhagen*. Nie uchroniło to od nieporozumień, gdyż nadal obie osady sławieńskie mylono z darłowskim *Borzyszkowem*, a ponadto *Borzyszkowiec* (osada) z *Emilianowem* (leśniczówka w obrębie osady). Prawdopodobnie po kilkunastu latach nastąpiła próba (czy formalna zgodna z prawem administracyjnym?) powrotu do nazwy *Borzyszkowo* w gm. Sławno, stąd dzisiejsza nazwa, choć nie całkiem jednoznaczna, jak świadczy o tym brak miejscowości *Borzyszkowiec* i *Emilianowo* w jednym z opracowań (Białecki 2002), a podanie tych nazw przy hasle *Borzyszkowo* (darłowskie) oraz używanie nazwy *Borzyszkowiec* w *Studium krajobrazu kulturowego gminy Sławno* z 2003 roku³.

³ Za pomoc w wyjaśnianiu tych zawłości dziękuję panu Grzegorzowi Jakuszewskiemu z Referatu Budownictwa i Infrastruktury Technicznej Urzędu Gminy Sławno.

W związku z powyższym wyjaśniam wszelkie dotyczące osady nazwy.

Pierwotna n. niem. dzierżawcza, złoż. z n.o. *Renke* (Zoder 1968: II 390; Gottschald 1982: 407; Bahlow 1985: 420) i ap. *Hagen* ‘gaj, żywopłot, ogrodzenie’, także ‘przysiółek, wybudowanie’. Dla odróżnienia od głównej osady dodany skrót *F.* = *Försterei* ‘leśnictwo’ lub *Forsthaus* ‘leśniczówka’. *Waldarbeitergehöft* to wyraz złoż., oznaczający ‘zagrodę robotników leśnych’.

Borzyszkowo to pol. n. pseudodzierżawcza, utworzona suf. *-owo* od n.o. *Borzyszek*, *Borzyszko* (Taszycki 1965–1983: VII 19), por. n.m. *Borzyszkowo* k. Wiecborka (*Borziszcowo* ok. 1430, *Borzyskowo* 1453), *Borzyszkowy* k. Bytowa (*Borschkow* 1351, *de Borzyszkowy* 1366) (Rymut 1996–2005: I 317). Czasem dodawany skrót *L.* = leśnictwo lub leśniczówka.

Emilianowo to także n. pseudodzierżawcza, utworzona suf. *-owo* od im. *Emilian*, por. n.m. *Emilianowo*, *Emilianów* (Rymut 1996–2005: III 13–14). N. *Borzyszkowiec* relacyjna (dyferencyjna), utworzona od n.m. *Borzyszkowo* za pomocą suf. *-ec*.

Brzeście, wieś, 10 km na południowy wschód od Sławna:

Hohenzollerndorf (M25n 1935);

Andrzejowo 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 33);

Andrzejowo 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 33);

Brzeście (Rospond 1951: 24; M25 1962; Informator 1967: 174; WUNM 1980: I 156; M50 1988; M100t 1993; Rymut 1996–2005: I 376; Świetlicka, Wisławska 1998: 20; WUS 2002; Białecki 2002: 33; Informacja 2007).

Jak wynika z analizy kartograficznej, wcześniej w ts. miejscu istniała osada *Mohr Höfchen* (Gilly 1789), tak też podaje Rymut (1996–2005: I 376), jednak w tym wypadku nie można mówić o ciągłości procesu osadniczego.

Pierwotna n. niem. najprawdopodobniej kulturowa (pamiątkowa), złoż. z n.o. *Hohenzollern*, odnoszącej się do niemieckiej dynastii książęcej oraz cesarskiej (por. Gottschald 1982: 253) i ap. *Dorf* ‘wieś’.

Andrzejowo, *Andrzejowo* to dwa warianty pol. n. pseudodzierżawczej, utworzonej od n.o. *Andrzej* (Taszycki 1965–1983: I 39), por. n.m. *Andrzejowo*, *Andrzejowicze*, *Andrzejowo*, *Andrzejów*, *Andrzejówka* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: I 36–37; Rymut 1996–2005: I 21–23).

Brzeście to pol. pseudotopograficzna od ap. ps. **berstŕje* ‘brzosty, las brzostowy’ (Sławski 1974–2001: I 209) (brzost, in. wiąz górski *Ulmus glabra*), por. n.m. *Brzeście*, *Brześć* (Rymut 1996–2005: I 376).

Chomic, osada, 13 km na południe od Sławna:

Clarenwerder (Gilly 1789; Umtb 1837: 451; VO 1896: 31);

Klarenwerder (TSU 1846: 119; Reymann 1868–1893);

Vw. Klarenwerder (M25n 1935; HKSch150 1936);

Chomic (Rospond 1951: 36; Informator 1967: 174; WUNM 1980: I 233; M50 1988; WUS 2002; Białecki 2002: 41; Informacja 2007);

Grabówek (M25 1962).

Na mapie (M100t 1993) niemal w ts. miejscu jest *L. Janiewice*, ale to inny obiekt.

Pierwotnie niem. n. topograficzna, złoż. z adi. *klar* ‘czysty, jasny’ i ap. *Werder* ‘wyspa, sucha kępa na rzece lub bagnach’ (teren tu podmokły, niedaleko Ostrowickie Błota, niem. Wusterwitzer Moor). Niekiedy dodawany skrót *Vw.* = *Vorwerk* ‘folwark’.

Pol. n. *Chomic* relacyjna (ponowiona), wzięta ze słow. n. jeziora *Chomitz* (Umtb 1837: 451; M25n 1935; Belchnerowska 1991: 24), ob. pol. *J. Janiewickie* (M25 1962; M50 1988), położonego 1 km na północny wschód, a obok góra *Chometz B.* (Umtb 1837: 451), *Chomitz B.* (M25n 1935), ob. pol. *G. Janiewice* (M50 1988) albo *Chomicz* (Białecki 2002: 41).

Grabówek to pol. n. pseudotopograficzna, utworzona od adi. *grabowy* (: *grab*) suf. *-ek*, por. n.m. *Grabówek*, *Grabówka*, *Grabówki*, *Grabówko* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: II 775, 779–781; Rymut 1996–2005: III 346–349).

Grzybno, osada, 4,5 km na północny zachód od Sławna:

Stadt Först. (Gilly 1789);

Stadtförsterei (OVC 1819: 21; TSU 1846: 126; VO 1896: 172);

Stadt För. (Umtb 1836: 379);

Stadt F. (Reymann 1868–1893);

Stadt Försterei (M25n 1935; HKSch150 1936);

Grzybno (Rospond 1951: 95; Informator 1967: 150; WUNM 1980: I 562; WUS 2002; Białecki 2002: 78; Informacja 2007);

L. Międzylesie (M25 1962);

G. Grzybno (M50 1988; M100t 1993).

Pierwotna niem. n. dzierżawcza, złoż. z ap. *Stadt* ‘miasto’ (właściciel) i ap. *Försterei* ‘leśnictwo’. N. pol. *Grzybno* topograficzna, złoż. z ap. *grzyb* i suf. *-no*, por. n.m. *Grzybno* (Rymut 1996–2005: III 424). Niekiedy dodawany skrót *G.* = gajówka. Incydentalnie wystąpiła n. *Międzylesie* – topograficzna (lokalizująca), nawiązująca do pierwotnego znaczenia, utworzona od wyrażenia przyimkowego *między lasami* w związku z położeniem pomiędzy Lasem Starokrakowskim a Sławieńskim Lasem, z danym skrótem *L.* = leśniczówka.

Gwiadzowo, wieś, 7 km na południowy wschód od Sławna:

Qwesdow 1509 (Kratz 1862: 191; Stojentin 1895: 79);

Qweszdom 1509 (Kratz 1862: 193);

Gr. Quesdow (Lubinus 1618; Gilly 1789; Reilly 1789–1806; OVC 1819: 31; Umtb 1836: 380; Reymann 1868–1893);
zu Quessdow 1621 (Kratz 1862: 423), 1670 (Stojentin 1900: 400);
Quesdouw 1628 (Kratz 1862: 448);
Quessdouw 1628 (Klempin, Kratz 1863: 278);
Queßdouw 1628 (Lorentz 1964: 93);
Quesedow 1672 (Kratz 1862: 544);
Questow (Schulenburg 1779–1785);
Quesdow (Schmettau 1780; AP 1809);
Groß Quesdow (TSU 1846: 132);
Quesdow Gross (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: IX 336);
Gross-Quesdow (VO 1896: 66);
Quäsdow (M25n 1935);
Gr. Quäsdow (Kozierowski 1934; HKSch150 1936);
Gwiazdowo (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 96; M25 1962; Informator 1967: 174; WUNM 1980: I 568; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 55; M50 1988; M100t 1993; Rymut 1996–2005: III 453; WUS 2002; Białycki 2002: 79; Informacja 2007);
Kwasowo 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białycki 2002: 79).

Pierwotnie słow. n. dzierżawcza od n.o. *Gwiazda* (Taszycki 1965–1983: II 239) z suf. *-owo*, por. n.m. *Gwiazdowo* k. Kostrzyna, k. Pobiezdżisk (Rymut 1996–2005: III 453), (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: II 922). Zniemczona, z zapisem nagłosowego *Gw-* za pomocą połączenia *Qw-*, potem *Qu-*, zapewne pod wpływem łaciny, podobnie → *Kwasowo*. Typowa jest dla niemieckiej adaptacji wymiana *a : e* (por. Chludziński 2001: 54). Z czasem, wraz z rozwojem wsi, dodany dyferencyjny adi. śrdniem. *grot(e)*, gniem. *groß* ‘duży, wielki’ dla odróżnienia od → *Klein Quesdow*, pol. *Gwiazdówko*. Rekonstrukcja S. Kozierowskiego poprawna, obowiązująca do dziś. Przejściowo po 1945 roku używana zniekształcona forma *Kwasowo*.

Gwiazdówko, przysiółek, 6,5 km na południowy wschód od Sławna:

L. Quesdow (Lubinus 1618);
Kl. Quesdow (Gilly 1789; Reilly 1789–1806; OVC 1819: 31; Umtb 1836: 380; Reymann 1868–1893);
Klein Quesdow (TSU 1846: 132);
Quesdow Klein (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: IX 336);
Klein-Quesdow (VO 1896: 94);
Kl. Quäsdow (M25n 1935; HKSch150 1936);

Gwiazdówko (Rospond 1951: 96; M25 1962; Informator 1967: 174; WUNM 1980: I 568; M50 1988; M100t 1993; WUS 2002; Białecki 2002: 79; Informacja 2007).

Pierwotnie niem. n. relacyjna (dyferencyjna), złoż. z adi. średniem. *luttke*, gniem. *klein* 'mały' i n.m. → *Quesdow*, pol. *Gwiazdowo*. Pol. n. także relacyjna (dyferencyjna), utworzona poprzez dodanie do n.m. → *Gwiazdowo* suf. *-ko*.

Janiewice, wieś, 11 km na południowy wschód od Sławna:

Geniphyz (1273) 1332 (Klempin 1868–1936: VI 354; Lorentz 1964: 40);

(*Cotzsat de Janeuitz* (n.o., ts.?) 1286 (Dreger 1748: IV 230; Klempin 1868–1936: II 600; Trautmann 1948–1949: I 77; Lorentz 1964: 40);

Cotzsat de Janebitz (n.o., ts.?) 1286 (Perlbach 1882: 370);

Yaneuitcze 1477 (Stojentin 1900: 60);

Janneuitze 1480 (Stojentin 1900: 66), 1511 (Stojentin 1900: 104–105), 1623 (Stojentin 1900: 340);

Janneuitz 1485 (Stojentin 1900: 70), 1523 (Stojentin 1900: 139), 1628 (Stojentin 1900: 349);

Jhanewitz ok. 1500 (Stojentin 1900: 84);

Janeuitze 1523 (Klempin, Kratz 1863: 170);

tho Janewitze 1524–1530 (Stojentin 1900: 119);

Jannewitz (1539) (Heyden 1961–1964: I 132), 1553–1601 (Stojentin 1900: 158), 1655 (Stojentin 1900: 380–381), (Schmettau 1780; Gilly 1789; OVC 1819: 83; AP 1809; Umtb 1837: 451; TSU 1846: 119; Reymann 1868–1893; VO 1896: 83; M25n 1935; HKSch150 1936);

Jaanevitz (Lubinus 1618, *Jannewitz* wg Rymut 1996–2005: IV 54);

Jannefiz 1622 (Stojentin 1900: 388);

Janwiz 1622 (Stojentin 1900: 338);

Janvitz 1655 (Stojentin 1900: 380–381);

Janneviz 1665 (Stojentin 1900: 393);

Janwiz 1670 (Stojentin 1900: 401);

Iannewitz (Reilly 1789–1806);

Janowice (Kozierowski 1934), 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 83);

Janiewice (Rospond 1951: 102; M25 1962; Informator 1967: 174; WUNM 1980: I 616; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 159–160; M50 1988; M100t 1993; Rymut 1996–2005: IV 54; Świetlicka, Wiśławska 1998: 79; WUS 2002; Białecki 2002: 83; Informacja 2007).

Słow. n. patronimiczna z suf. *-ewice* od n.o. *Jan* (Taszycki 1965–1983: II 403), por. n.m. *Janiewice* 1578, ob. Janowice, cz. Zamościa (Rymut

1996–2005: IV 74), *Janowice* (Rymut 1996–2005: IV 71–74), *Janiewiczze*, *Janowice*, *Janowicze* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: III 401, 426–429), najstarszy zapis rejestruje zapewne zmianę **ja-* > *je-* (por. Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 159–160; Siciński 1973: 59). Z czasem nazwa zniemczona za pomocą typowych sposobów graficzno-fonetycznych: zapis nagłosowego *j* za pomocą litery *g*, podwojenie spółgłoski *n*, sufixs *-ice* oddawany jako *-itz*, *-itze*, *-iz*, por. (Chłudziński 2001: 59). Obecnie używana forma jest poprawną rekonstrukcją n. pierwotnej.

Kwasowo, wieś, 3 km na południe od Sławna:

Quassowe (1273) 1332 (Klempin 1868–1936: VI 354; Kozierowski 1934; Trautmann 1948–1949: I 80; Lorentz 1964: 93);

Quassow 1337 (Trautmann 1948–1949: I 80), 1346 (Clericus 1878–1880: 76), 1347 (Lorentz 1964: 93);

van Quassow 1337 (Clericus 1878–1880: 78);

de Quassow 1347 (Stojentin 1900: 1);

van Quassowe 1412 (Stojentin 1900: 17);

Quatzow 1523 (Klempin, Kratz 1863: 170, x2), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; Reilly 1789–1806; AP 1809; OVC 1819: 32; Umtb 1836: 380; TSU 1846: 131; Reymann 1868–1893; Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: IX 336; VO 1896: 146; M25n 1935; HKSch150 1936);

Quassow (1539) (Heyden 1961–1964: I 132);

Quatsow (Lubinus 1618, *Quadsow* wg Rymut 1996–2005: V 522);

Quatzou 1628 (Klempin, Kratz 1863: 279, x2);

Kwasowo (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 155; M25 1962; Informator 1967: 170; WUNM 1981: II 263; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 62; M50 1988; M100t 1993; Rymut 1996–2005: V 522; Świetlicka, Wisławska 1998: 112; WUS 2002; Białecki 2002: 114; Informacja 2007);

Kwaców 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 114);

Kwakowo 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 114).

Słow. n. dzierżawcza z suf. *-ow(o)* od n.o. *Kwas* (Taszycki 1965–1983: III 216), por. n.m. *Kwasowice*, *Kwasów* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: V 18; Rymut 1996–2005: V 552–553). Następnie została zniemczona z zapisem nagłosowego *Gw-* za pomocą połączenia *Qu-* lub *Qw-*, zapewne pod wpływem łaciny, podobnie jak → *Gwiazdowo*. Obowiązująca dziś rekonstrukcja *Kwasowo* jest poprawna, a używane po 1945 roku przejściowo formy *Kwaców* i *Kwakowo* zniekształcone.

Łętowo, wieś, 12 km na południowy wschód od Sławna:

Lantow 1411, 1518 (Trautmann 1948–1949: II 98), 1495 (Lorentz 1964: 61), (Lubinus 1618; Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gil-

ly 1789; AP; OVC 1819: 31; Umtb 1837: 451; TSU 1846: 132; Reymann 1868–1893; VO 1896: 104; M25n 1935; HKSch150 1936);

Lanthow 1523 (Klempin, Kratz 1863: 170), 1539 (Heyden 1961–1964: I 136);

Lantou 1628 (Klempin, Kratz 1863: 279);

Lantoow (?) (Reilly 1789–1806);

Łętowo (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 175; M25 1962; Informator 1967: 170; WUNM 1981: II 352; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 64–65; M50 1988; M100t 1993; Rymut 1996–2005: VI 341; Świetlicka, Wisławska 1998: 126; WUS 2002; Białecki 2002: 126; Informacja 2007).

Słow. n. dwuznaczna: 1. topograficzna od ap. *łęt* ‘nać, łodyga, badył’ (Sławski 1952–1982: V 116); 2. dzierżawcza od n.o. *Łęt* (Rymut 1999–2001: II 38), por. *Łętuch* (Taszycki 1965–1983: III 325), z suf. *-ow(o)*, por. n.m. *Łętowe*, *Łętowice*, *Łętownia*, *Łętowo*, *Łętów* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: V 665–668; Rymut 1996–2005: VI 338). Potem nastąpiło zniemczenie, m.in. za pomocą zastąpienia nosówki *ę* dwuznakiem *an*, co było typowe na Pomorzu (Chłudziński 2001: 55). Dzisiejsza forma to poprawne odtworzenie postaci słowiańskiej.

Noskowo, wieś, 8 km na północny wschód od Sławna:

Noscowe (1273) 1332 (Klempin 1868–1936: VI 354; Kozierowski 1934; Trautmann 1948–1949: I 81; Lorentz 1964: 81);

Nůskow 1345 (Stojentin 1900: 1; Lorentz 1964: 81);

de Nůskowe 1345 (Trautmann 1948–1949: I 81);

Nossikowe 1346 (Clericus 1878–1880: 76);

Nossickowe 1347 (Stojentin 1900: 1; Lorentz 1964: 81);

Noskow (Lubinus 1618);

Notzkou 1628 (Klempin, Kratz 1863: 278);

Notzkow 1724 (Stojentin 1900: 452), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; Reilly 1789–1806; AP 1809; OVC 1819: 33; Umtb 1836: 380; TSU 1846: 139; Reymann 1868–1893; Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: VII 190; VO 1896: 134; M25n 1935; HKSch150 1936);

Noskowo (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 208; M25 1962; Informator 1967: 172; WUNM 1981: II 543; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 69; M50 1988; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 149; WUS 2002; Białecki 2002: 145; Informacja 2007).

Słow. n. dzierżawcza od n.o. *Nosek*, *Nosko* (Taszycki 1965–1983: IV 75) z suf. *-ow(o)*, por. n.m. *Noskowo*, *Nosków* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: VII 184). Z czasem została zniemczona. Współczesna forma jest poprawną rekonstrukcją postaci pierwotnej.

Pątnowo, osada, 7 km na północny zachód od Sławna:

Wolfshagen (VO 1896: 197);

F. Wolfshagen (M25n 1935; HKSch150 1936);

Pątnowo (Rospond 1951: 234; Informator 1967: 170; WUNM 1981: II 701, jako *leśn.*; WUS 2002; Białecki 2002: 158; Informacja 2007);

Str. Jarosław (M25 1962);

L. Pątnowo (M50 1988; M100t 1993).

Pierwotnie n. niem., dwuznaczna: 1. dzierżawcza, jeśli I czł. to n.o. *Wolf* (Zoder 1968: II 860; Gottschald 2006: 536); 2. topograficzna, jeżeli to ap. *Wolf* ‘wilk’, II czł. to ap. *Hagen* ‘gaj, żywopłot, ogrodzenie’, także ‘przysiółek, wybudowanie’. Czasami dodawany skrót *F.* = *Forsthaus* ‘leśniczówka’ lub *Försterei* ‘leśnictwo’.

Pątnowo to pol. n. pseudodzierżawcza od n.o. **Pątny* (: ap. *pątny* ‘po-dróżny, pielgrzym’), por. n.o. *Pątnowa*, *Pątnowski* (Taszycki 1965–1983: IV 208), *Pętniak*, *Petniak*, *Pętniewicz* (Rymut 1999–2001: II 228), z suf. -*owo*, por. n.m. *Pątnowo*, *Pątnów*, *Pątnówek*, *Pątnówka* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: VII 928–929). Niekiedy dodawany skrót *L.* = *leśniczówka* lub *leśnictwo*.

Str. Jarosław to pol. n. relacyjna (ponowiona), równa n. pobliskiej wsi *Stary Jarosław* (gm. Darłowo), do której kiedyś osada należała administracyjnie.

Pomiłowo, wieś, 2 km na południowy wschód od Sławna:

Marienthal (OVC 1819: 32; TSU 1846: 131; VO 1896: 115; M25n 1935; HKSch150 1936);

Colonie Marienthal (Umtb 1836: 380);

Col. Marienthal (Reymann 1868–1893);

Marianowo 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 168);

Pomoino 1945–1950 (Białecki 2002: 168);

Pomiłowo (Rospond 1951: 250; M25 1962; Informator 1967: 170; WUNM 1981: III 17; M50 1988; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 175; WUS 2002; Białecki 2002: 168; Informacja 2007).

Pierwotnie niem. n. dzierżawcza lub kulturowa (pamiątkowa)⁴, złoż. z im. *Marie*, pol. Maria, i ap. *T(h)al* ‘dolina’, niekiedy dodawany do tego ap. *Colonie* ‘kolonia’. Pol. n. przejściowa *Marianowo* to jej kalka z adaptacją słowotwórczą.

⁴ W wiekach XVIII i XIX bardzo częste było nadawanie osadom, zwłaszcza nowym (np. tworzonym majątkom), nazw zawierających imiona żeńskie. Chciano w ten sposób podkreślić przynależność posiadłości do konkretnej kobiety (powstała zatem n. dzierżawcza) lub uczcić ją w ten sposób (n. kulturowa). Takie postępowanie było też częste w Polsce, wystarczy przywołać znany z literatury (choć autentyczny) przykład *Zofiówki* k. Puław czy też wielu miejscowości typu *Anin* albo *Marysin*.

Obecna n. pol. *Pomiłowo* jest pseudodzierżawcza od n.o. **Pomił* (: ap. *pomiłować*) z suf. *-owo*. Została wzorowana na nazwie zaginionej miejscowości pod Sławnem: *Pomelowe* 1268 (Klempin 1868–1936: II 201; Perlbach 1882: 190; Kozierowski 1934, hasło *Pomiłowo*; Lorentz 1964: 87), 1269 (Perlbach 1882: 196), 1270 (Dreger 1748: II 107) (Górniewicz 1976: 40; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 72), por. n.m. **Pomiłowo* (*Pamelaw* ok. 1570, *Pomlewo* 1682), ob. *Pomlewo* (gm. Przywidz, pow. gdański, woj. pomorskie) (Bugalska 1985: 80). Zapis *Pomoino* zapewne wykolejony.

Przemysławiec, osada, 6 km na północny zachód od Sławna:

Busch Budner (Umtb 1836: 318);

Wilhelmshorst (TSU 1846: 127; VO 1896: 195, jako *Fo.*);

U.F. (Reymann 1868–1893, przy → *Alt Krackow*, pol. *Stary Kraków*, jest *O.F.*);

Wilhelmshorst F. (M25n 1934; HKSch150 1936);

Przemysław 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 172);

Przemysławie (Rospond 1951: 257, niem. *Wilhelmshorst*; M25 1962, obok *L. Krakowiany*; Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 172, niem. *Wilhelmshorst*);

Przemysławiec (Informator 1967: 170; WUNM 1981: III 61, jako *leśn.*; WUS 2002; Informacja 2007);

L. Krakowiany (M50 1988, obok część wsi *Stary Kraków*; M100t 1993);

Krakowiany, niem. *Wilhelmshorst Försterei* (Białecki 2002: 108).

Z osadą związany jest nieporządek administracyjno-nazewniczy powstały po 1945 roku. W skład należącej do sołectwa → *Stary Kraków* osady *Przemysławie(c)* wchodzi leśniczówka *Krakowiany*. Często jednak nazwy *Przemysławie(c)* i *Krakowiany* traktowane są wymiennie, jakby były dwoma nazwami jednego obiektu, przy czym n. *Krakowiany* nie jest obecnie urzędowo używana. Ponadto, prawdopodobnie w latach 60. XX wieku nastąpiła zmiana (czy formalna, zgodna z prawem administracyjnym?) nazwy *Przemysławie* na *Przemysławiec*, co także powoduje niejasności⁵. W związku z tym wyjaśniam wszystkie nazwy związane z osadą.

Busch Budner to najwcześniejsza nazwa, być może nieformalna, potoczna. Jest złoż. z niem. ap. *Busch* ‘zarośla, krzaki, zagajnik’ oraz ap. *Büdner* ‘chałupnik’. Na jej miejscu, jak wynika z analizy kartograficznej, powstała osada *Wilhelmshorst* – to niem. n. dzierżawcza, złoż. z n.o. *Wilhelm* (Zoder 1968: II 837; Gottschald 2006: 531) i ap. *Horst* ‘zagajnik;

⁵ Za pomoc w ich wyjaśnianiu dziękuję panu Grzegorzowi Jakuszewskiemu z Referatu Budownictwa i Infrastruktury Technicznej Urzędu Gminy Sławno.

gniazdo', niekiedy dodawany do niej skrót *F.* = *Forsthaus* 'leśniczówka' lub *Försterei* 'leśnictwo'. Incydentalnie, na mapie, tylko skrót *U.F.* = *Unterförsterei* 'podleśnictwo'.

Pierwsza pol. n. powojenna pseudodzierżawcza, równa n.o. *Przemysław* (Taszycki 1965–1983: IV 370, 371), potem jej konwersja do rodzaju nijakiego i forma *Przemysławie*. Obecna forma (obowiązująca?) *Przemysławiec* pseudopatronimiczna od n.o. *Przemysław* z suf. *-ec*, por. n.m. *Przemysław*, *Przemysławice*, *Przemysławki*, *Przemysławów* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: IX 172). Raz, na mapie z 1988, na oznaczenie tej osady n. relacyjna (ponowiona), równa n. wsi sołeckiej *Stary Kraków*.

Krakowiany to pol. n. relacyjna (lokalizująca), utworzona od n.m. → (*Stary*) *Kraków* za pomocą suf. *-any*. Niekiedy dodawany do niej skrót *L.* = *leśniczówka* lub *leśnictwo*.

Radosław, wieś, 6 km na północ od Sławna:

Coccejendorf (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; AP 1809; OVC 1819: 21; Umtb 1836: 319; VO 1896: 32; M25n 1934; HKSch150 1936);

Koccejendorf (TSU 1846: 131; Reymann 1868–1893);

Piotrków 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 178);

Radosław (*Sławieński*) (Rospond 1951: 266; Mazurkiewicz 1972: 85; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 264; Białecki 2002: 178);

Radosław (M25 1962; Informator 1967: 170; WUNM 1981: III 103; M50 1988; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 182; WUS 2002; Informacja 2007).

Pierwotnie niem. n. dzierżawcza, złoż. z n.o. *Coccejus*, *Cocceji*, będącej zlatynizowaną formą n.o. *Koch* (Gottschald 2006: 142, 296; Bahlow 1985: 289) – toteż przypuszczenia Rzetelskiej-Feleszko, Dumy (1985: 264), że to słow. n.o. **Kocejja*, por. *Koc*, *Kocaj* (Taszycki 1965–1983: III 38) są nieuzasadnione – oraz ap. *Dorf* 'wieś'.

Pierwsza pol. n. pseudodzierżawcza utworzona od n.o. *Piotrek* (: *Piotr*) (Taszycki 1965–1983: IV 266) z suf. *-ów*. Druga n. także pseudodzierżawcza, równa n.o. *Radosław* (Taszycki 1965–1983: IV 421). Nieobligatoryjnie dodawany do niej adi. dyferencyjny *sławieński*, dla odróżnienia od innych miejscowości o ts. n., zwłaszcza od niedalekiego *Radosławia* w gm. Potęgowo, pow. słupski, woj. pomorskie.

Rzyszczewko, przysiółek, 6 km na zachód od Sławna:

Neu Ristow (Gilly 1789; OVC 1819: 33; Umtb 1836: 379; TSU 1846: 132; Reymann 1868–1893; VO 1896: 131; M25n 1935);

Nowe Ryszcze 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 187);

Ryszcze 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 187), 1967 n.uż. (Informator 1967: 170), (M50 1988);

Ryszcze (Rospond 1951: 283; M25 1962; Informator 1967: 170; WUNM 1981: III 186; M100t 1993; WUS 2002; Białecki 2002: 187 – tu błędnie podany pow. koszaliński; Informacja 2007).

Pierwotnie niem. n. relacyjna (dyferencyjna), złoż. z adi. *neu* ‘nowy’ i n.m. → *Ristow*, pol. *Ryszcze*. Pol. n. także relacyjne (dyferencyjne), tworzone od n.m. → *R(z)yszcze* za pomocą adi. *nowy* albo suf. *-ko*.

Rzyszcze, wieś, 5 km na zachód od Sławna:

Rystowe (1273) 1332 (Klempin 1868–1936: VI 354; Kozierowski 1934 podaje *Ristow!*), ale według Lorentza (1964: 99) zapis ten odnosi się do Rzyszcza k. Białogardu (raczej niesłusznie, gdyż w tym dokumencie są wymienione miejscowości z okolic Sławna), 1312 (Lorentz 1964: 99);

Henningo de Ristov (n.o., ts.?) 1304 (Klempin 1868–1936: IV 117; Perlbach 1882: 551);

Henneke de Ristowe (n.o., z okolic Sławna) 1304 (Perlbach 1882: 553);

Ristow 1304 (Lorentz 1964: 99), 1476 (Clericus 1878–1880: 254), 1588 (Stojentin 1900: 277), (Lubinus 1618), 1626 (Stojentin 1900: 346), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 279), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; Reilly 1789–1806; AP 1809; OVC 1819: 33; Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: IX 643);

Iohannes de Rystowe (n.o.) 1312 (Dreger 1748: VI 109; Klempin 1868–1936: V 53), 1313 (Klempin 1868–1936: V 94);

Iohannes de Ristowe (n.o.) 1317 (Dreger 1748: VI 342; Klempin 1868–1936: V 300);

Riscowe 1317 (Lorentz 1964: 99);

Riskowe 1333 (Lorentz 1964: 99);

Teslaff Ristow (n.o., mieszkaniec Sławna) 1518 (Lemcke 1919: 148);

Ristou 1628 (Klempin, Kratz 1863: 278);

Alt Ristow (Umtb 1836: 379; TSU 1846: 132; Reymann 1868–1893; M25n 1935);

Alt-Ristow (VO 1896: 5; HKSch150 1936);

Rzyszcze (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 283; M25 1962; Informator 1967: 170; WUNM 1981: III 186; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 75; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 196; WUS 2002; Białecki 2002: 187; Informacja 2007);

Rościszewo (Kozierowski 1934, jako drugi wariant);

Stare Ryszcze 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 187);

Ryszczewo 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 187), (M50 1988);

Ryszewo 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 187), 1967 n.uż. (Informator 1967: 170).

Rzetelska-Feleszko, Duma (1985: 75) podają też zapis *Ristow* 1523 (za: Klempin, Kratz 1863: 170), ale dotyczy on *Kl. Ristow*, ob. Rzyszczewko k. Kręgu i Polanowa (pow. koszaliński).

Pierwotnie słow. n. dzierzawcza z suf. *-ow(o)* || *-ew(o)* od n.o. **Ristъ*, por. *Rzystek* (: *Ryszard*) (Taszycki 1965–1983: IV 546), *Rysek*, *Ryszek*, *Ryszko*, *Rysko* (Taszycki 1965–1983: IV 535), por. n.m. *Rzyszczewo* k. Białogardu (Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 75; Chludziński 2000: 96).

W ciągu stuleci n. została zniemczona. W XIX wieku dodano do niej dyferencyjny adi. *alt* ‘stary’ dla odróżnienia od → *Neu Ristow*, pol. *Rzyszczewko*.

Po 1945 roku były wątpliwości co do formy odtworzonej nazwy, niemniej obecna postać jest poprawną rekonstrukcją. Powojenne wahania zapisu nagłosowej spółgłoski rozstrzygnięto na korzyść współczesnej formy z *rz*, gdyż twarde *r* nie ma tu uzasadnienia. Przejściowo używano formy złożonej z adi. *stary* i n.m. *Ryszczewo* dla odróżnienia od pobliskiego → *Nowego Ryszczewa*, ob. *Rzyszczewka*.

Sławsko, wieś, 3 km na północ od Sławna:

Zlauinia 1186 (Kozierowski 1934; Lorentz 1964: 105);

Wartizlaus Zlauinie (n.o.) 1186 (Klempin 1868–1936: I 80; Perlbach 1882: 6);

Dobroslaua de Slauna (n.o.) 1200 (Klempin 1868–1936: I 104; Perlbach 1882: 11);

Slauna 1200 (Lorentz 1964: 105);

de Zlauene 1220 (Klempin 1868–1936: I 146; Perlbach 1882: 18);

in Zlavno 1223 (Perlbach 1882: 39);

in Zlauno 1223 (Perlbach 1882: 40), 1225 (Klempin 1868–1936: I 287; Perlbach 1882: 24);

Zlawin 1223 (Lorentz 1964: 105);

de Slawo 1237 (Hasselbach, Kosegarten, Medem 1843: 539), 1238 (Klempin 1868–1936: I 264; Perlbach 1882: 54; Lorentz 1964: 105);

in Zlauena 1248 (Hasselbach, Kosegarten, Medem 1843: 787; Klempin 1868–1936: I 363; Perlbach 1882: 88; Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: X 789; Lorentz 1964: 105);

de Sclawena, in Sclawena 1248 (Hasselbach, Kosegarten, Medem 1843: 793; Klempin 1868–1936: I 366; Perlbach 1882: 91; Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: X 789);

de Slauna 1257 (Perlbach 1882: 141);
apud Slauuen 1268 (Perlbach 1882: 622);
Zlauen 1269 (Perlbach 1882: 197);
Slawen 1270 (Klempin 1868–1936: II 230; Perlbach 1882: 198);
Slawena 1271 (Perlbach 1882: 202);
Zlawen 1273 (Perlbach 1882: 208), 1307 (Perlbach 1882: 578);
Sclawenensis (adi.) 1283 (Klempin 1868–1936: III 450; Perlbach 1882: 327);
in Slauna 1284 (Perlbach 1882: 339);
in Sclawena 1285 (Perlbach 1882: 357);
in (castro) Slawena 1285 (Perlbach 1882: 357), 1296 (Perlbach 1882: 486), 1302 (Perlbach 1882: 540);
in Slawna 1288 (Perlbach 1882: 397);
in (castro) Slawen 1295 (Perlbach 1882: 471), 1296 (Perlbach 1882: 487), 1298 (Klempin 1868–1936: III 348; Perlbach 1882: 509);
in Sclawen 1296 (Perlbach 1882: 487);
de Slauno 1298 (Klempin 1868–1936: III 344; Perlbach 1882: 505; Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: X 789);
in Zlawena 1300 (Perlbach 1882: 527);
Teslaus de Slauna n.o. 1308 (Perlbach 1882: 582);
in Slawyna 1309 (Klempin 1868–1936: IV 377, Perlbach 1882: 595);
 Od 1317 roku wraz z lokacją obecnego miasta pojawiające się nazwy dotyczą zapewne jego. Omawiana wieś figuruje nadal, ale do nazwy pierwotnej są dodawane odróżniające przymiotniki:
Olde Slage (Lubinus 1618);
Alten Schlaw 1628 (Klempin, Kratz 1863: 250);
Alten Schlawe (Gilly 1789; Reilly 1789–1806);
Alt Schlawe (OVC 1819: 21; Umtb 1836: 380; TSU 1846: 126; Reymann 1868–1893; M25n 1935);
Schlawin-Alt (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: X 375);
Altschlawe (VO 1896: 5);
Sławno St. (Kozierowski 1934);
Alt-Schlawe (HKSch150 1936);
Stare Sławno 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 194);
Stare Sławsko 1945–1950 (Białecki 2002: 194);
Sławsko (Rospond 1951: 295; M25 1962; Informator 1967: 170; WUNM 1981: III 242; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 203–204; M50 1988; M100t 1993; Świetlicka, Wiśławska 1998: 205; WUS 2002; Białecki 2002: 194; Informacja 2007).

Podstawą n.m. jest indoeuropejska baza **slav-* || **slov-*, występująca w wielu nazwach wodnych, wywodzona z praindoeuropejskiego **k'leu-* ||

**k'lōu-* ‘płynąć, skrapiać, czyścić’, znana także z n. *Słowianie* (Borek 1968: 216). Z kolei Górnowicz (1976: 21) podaje etymologię od hipotetycznej n. rzeki **Sława* (zawierającej omawianą bazę) – tak mogła nazywać się kiedyś Wieprza albo któryś z jej dopływów. Nie wyklucza pochodzenia nazwy od ap. **sława*, którym określano miejsce zbiegu kilku rzek. W podobny sposób wywodzą n.m. autorki zbioru etymologii o miastach pomorskich (Belchnerowska, Bugalska, Jakus-Dąbrowska, Więcek 1976: 78–79). Do takiej podstawy dodano suf. *-*bn-*; w zapisach średniowiecznych występują trzy warianty zakończenia nazwy: -*a*, -*o*, -*e* || -*en*, utrudniające jednoznaczne określenie rodzaju gramatycznego końcówki, por. n.m. *Sławna*, *Sławne*, *Sławno* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: X 787–789).

Niektóre formy zniemczone z adideacją do łac. *sclavus* ‘niewolnik’. Często nagłosowe bezdźwięczne *s-* (nie występujące w niemczyźnie) zamieniano na *z-*. Po 1317 roku do n.m. dodawany dyferencyjny adi. średniem. *old*, gniem. *alt* ‘stary’.

Współczesne formy pol. tworzone jako relacyjne od n.m. *Sławno*: za pomocą adi. *stary* lub poprzez zamianę suf. w formie podstawowej -*no* na -*sko*, a także łącząc oba sposoby.

Smarzewo, wieś, 6,5 km na południowy zachód od Sławna:

Jacobus Smarzowe (n.o.) 1434 (Lemcke 1919: 47, 48, 157);

Smarzow (Lubinus 1618);

Schmarsow 1680–1687 (Stojentin 1900: 415), 1699 (Clericus 1878–1880: 186), (Schmettau 1780; Gilly 1789; OVC 1819: 33; Umtb 1836: 379; TSU 1846: 132; VO 1896: 162; M25n 1935; HKSch150 1936; Trautmann 1948–1949: II 52, Lorentz 1964: 106);

Schwarsow [!] (Reymann 1868–1893);

Smarzewo (Kozierowski 1934);

Smaczewo 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 196);

Smarżewo 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 196);

Smarzewo (Rospond 1951: 297; M25 1962; Informator 1967: 170; WUNM 1981: III 250; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 81–82; M50 1988; M100t 1993; WUS 2002; Białecki 2002: 196; Informacja 2007).

Kozierowski (1934) przytacza zapis *Smarsowe* 1249/1250 (za: Klempin 1868–1936: I 387), ale dotyczy on miejscowości *Schmarsow* (pow. Demmin, M-PP).

Pierwotnie n. słow., dwuznaczna: 1. dzierżawcza od n.o. *Smarz* (Taszycki 1965–1983: V 125; Cieślukowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 279); 2. topograficzna od ap. **smr̥žb*, pol. *smarz*, *smardz* ‘grzyb’ (Brückner 1927: 503), z suf. -*ow(o)* || -*ew(o)*, por. n.m. *Smardów*, *Smardy*, *Smardzew*,

Snardzewice, Smardzewo, Smarzew, Smarzewo, Smarzowa, Smarzów (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: X 865–866, 867). Forma zmieniona *Schmarsow* zachowała wymowę dyftongiczną *r-z*.

Pol. formy rekonstruowały słow. postać zbyt dokładnie (*Smarzewo, Smarzewo*) albo błędnie (*Smaczewo*) toteż za właściwą należy uznać n. *Smardzewo*, uwzględniającą zmianę *rz > rdz*.

Stary Kraków, wieś, 9 km na północny zachód od Sławna:

Johannes de Cracouia (n.o., mnich z Bukowa) 1296 (Perlbach 1882: 486);

Johannes de Krakowe (n.o., osoba z okolic Sławna) 1298 (Klempin 1868–1936: III 348; Perlbach 1882: 509);

J. de Cracow (n.o.) 1310 (HKPom 1913–1937: I/3, nr 437);

Krakow 1351 (Trautmann 1948–1949: I 78), 1537 (Heyden 1961–1964: I 73), 1609 (Stojentin 1895: 343), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251), (Schulenburg 1779–1785; Gilly 1789; Reilly 1789–1806; AP 1809; OVC 1819: 25; Lorentz 1964: 54);

Hinrik Crakow (n.o., burmistrz Darłowa) 1406 (Lemcke 1919: 6, 9);

villa Krakowe 1489 (Lemcke 1919: 120);

de Crakow 1507 (Lemcke 1919: 140);

Cracow (Lubinus 1618);

Alt Krakau (Umtb 1836: 318);

Alt Krakow (TSU 1846: 127; M25n 1934);

Alt Krackow (Reymann 1868–1893);

Alt-Krakow (VO 1896: 4; HKSch150 1936);

Kraków (Kozierowski 1934);

Krak 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 203);

Krakowiany 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 203);

Stary Kraków (Rospond 1951: 309; M25 1962, w nawiasie: *Krakowiany*; Informator 1967: 170; WUNM 1981: III 330; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 61; M50 1988; Rymut 1996–2005: V 274; Świetlicka, Wiśławska 1998: 215; WUS 2002; Białecki 2002: 203; Informacja 2007);

Str. Kraków (M100t 1993).

Rymut (1996–2005: V 274) podaje zapis *Cracow* 1312 (za: Klempin 1868–1936: V 80), ale dotyczy on innej miejscowości, zapewne Krzekowa, dzisiejszej dzielnicy Szczecina (Rzetelska-Feleszko, Duma 1991: 39).

Słow. n. dwuznaczna: 1. dzierżawcza od n.o. *Krak* (Taszycki 1965–1983: III 130; Cieślukowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 126); 2. mniej prawdopodobna topograficzna od ap. *krak* ‘ramię rzeki’, gdyż słowo w takim znaczeniu jest znane tylko w językach południowosłowiańskich, z suf. *-ow(o)*. N. taka jest rozpowszechniona w Słowiańszczyźnie, także na Pomorzu, por. n.m. *Crakowe* 1298, *Krakowe* 1305, ob. *Krakow am See*

(pow. Güstrow, M-PP) (Jeżowa 1961–1962: II 9, 82; Eichler, Mühlner 2002: 80; Mühlner 2003: 9), *Crakowe, Krakow* 1335, ob. *Krakow* (pow. Rügen, M-PP) (Niemeyer 2001: III 89), *Krackow* (pow. Pasewalk, M-PP), *Krakow* (pow. Stralsund, M-PP), *Kraków, Krakowo* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: IV 587–607; Rymut 1996–2005: V 273).

W formach zniemczonych zachowana postać słów. Zapis z 1836 odwołuje się zapewne do niem. n. dawnej stolicy Polski. Od XIX wieku dodawany dyferencyjny adi. *alt* ‘stary’ dla odróżnienia od *Neu Krakow*, pol. *Nowy Kraków*, gm. Darłowo (Chludziński 2007: 82).

Pierwsza n. pol. równa pierwotnej *Kraków*. Po 1945 najpierw dzierżawcza lub topograficzna *Krak*, potem relacyjne wobec pierwotnej: z dodanym dyferencyjnym adi. *stary* dla odróżnienia od *Nowego Krakowa* lub *Krakowiany*, utworzona za pomocą suf. *-any* w zn. ‘ludzie pochodzący z Krakowa’, por. n.m. *Krakowiany* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: IV 605; Rymut 1996–2005: V 273).

Tokary, wieś, 5,5 km na północ od Sławna:

Deutschrode (M25n 1934);

Komarzewo 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 222);

Kosmarzewo 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 222);

Tokary (Rospond 1951: 335; M25 1962; Informator 1967: 170; WUNM 1981: III 458; M50 1988; M100t 1993; WUS 2002; Białecki 2002: 222; Informacja 2007).

Pierwotna niem. n. kulturowa, złoż. z adi. *deutsch* ‘niemiecki’ i ap. *Rode(land)* ‘karczowisko’, por. verb. *roden* ‘karczować’.

N. pol. *Komarzewo* pseudodzierżawcza od n.o. *Komarek* (Taszycki 1965–1983: III 60; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 117) z suf. *-ewo*, por. n.m. *Komarek* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: IV 605). N. *Kosmarzewo* niejasna, może to błędny zapis.

N. pol. *Tokary* dwuznaczna: 1. pseudorodowa, równa n.o. *Tokarz* (Taszycki 1965–1983: V 446) w pl.; 2. pseudosłużebna, równa ap. *tokarz* w pl. Nawiązuje do płynącego tu strumienia niem. *Taukarre* (M25n 1934; HKSch150 1936), pol. *Tokara* (Rospond 1951: 414; Rzetelska-Feleszko, Duma 1977: 126; Rzetelska-Feleszko 1987: 116; M50 1988), lewego dopływu Wieprzy, którego n. zawiera zapewne słów. rdzeń **tokarъ*, pol. *tokar(z)*, por. ap. *toczyć, tok*.

Tychowo, osada, 6,5 km na wschód od Sławna:

Tychow 1229 (Klempin 1868–1936: I 209; Perlbach 1882: 36; Kozierowski 1934; Lorentz 1964: 127), 1262 (Klempin 1868–1936: II 99; Kozierowski 1934), (? Lubinus 1618), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 278, x 3), (OVC 1819: 33; M25n 1935);

Zychowe (1273) 1332 (Klempin 1868–1936: VI 354; Lorentz 1964: 127);
Paulus de Thychove (n.o.) 1321 (Klempin 1868–1936: VI 73);
Tichowe 1409/53 (Trautmann 1948–1949: I 86), 1453 (Stojentin 1895: 12);
Tichow 1490 (Kratz 1862: 110), 1509 Stojentin 1895: 79), 1523 (Klempin, Kratz 1863: 170), (Trautmann 1948–1949: I 38);
Wendischen Tychow 1743–1785 (Kratz 1862: 597–605);
Wend. Tichow (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; AP 1809);
Wendisch Tichow (Gilly 1789);
Wendisch Tychow (Reilly 1789–1806; Umtb 1836: 380; TSU 1846: 139; HKSch150 1936; Lorentz 1964: 127);
Wendisch-Tychow (Reymann 1868–1893; VO 1896: 192);
Tychow Wendisch (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: XII 691);
Tychowo Słow. (Kozierowski 1934);
Tychowo Słowiańskie 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 225);
Tychów 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 225);
Tychówko 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 225);
Tychowo (Rospond 1951: 342; M25 1962; Informator 1967: 172; WUNM 1981: III 487; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 85; M50 1988; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 231; WUS 2002; Białecki 2002: 225; Informacja 2007).

Rzetelska-Feleszko, Duma (1985: 85) podają także – powołując się na Klempina (1868–1936: II 99) – zapis *Tihovo* z 1262 roku, ale nie ma go w przywołanym źródle.

Słow. n. dzierżawcza z suf. *-ow(o)* od n.o. **Tixъ*, por. n.o. *Tajch*, *Tejch*, *Tych* (Taszycki 1965–1983: V 48), n.m. *Tychow*, *Tychów* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: XII 691). Rzetelska-Feleszko (1973: 200) sugeruje, że jako podstawa możliwa też n.o. *Cicho*, *Cichy* (Taszycki 1965–1983: I 361), por. n.m. *Cichów*, *Cichowice*, *Cichowo* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: I 67; Rymut 1996–2005: II 120–121), wówczas w zapisach *t* oddawane przez *t*.

Do form niemczonych dodawany z czasem dyferencyjny adi. *Wendisch* ‘słowiański’ dla odróżnienia od dwóch innych miejscowości o ts. n.: *Gross Tychow*, pol. *Tychowo* k. Białogardu, *Woldisch Tychow*, pol. *Tychówko* k. Połczyzna Zdroju. Z powodu mieszania zapisów tych trzech wsi trudno dziś dokładnie rozgraniczyć ich dokumentację.

Obecna n. pol. *Tychowo* to poprawna rekonstrukcja formy pierwotnej. Przejściowo dla odróżnienia dodawano adi. *słowiański* lub tworzono formę pochodną z suf. *-ko* albo formę z konwersją rodzaju *Tychów*.

Warginie, przysiółek, 4 km na północ od Sławna:

Waldhof oder Stadthof (Gilly 1789; Umtb 1836: 319);

Waldhof (OVC 1819: 21; TSU 1846: 126; Reymann 1868–1893; VO 1896: 189);

Waldhof (*Kol., Vw.*) (M25n 1934; HKSch150 1936);

Przylasek 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 230);

Warginie (Rospond 1951: 347; Informator 1967: 172; WUNM 1981: III 516; M50 1988; M100t 1993; WUS 2002; Białecki 2002: 230; Informacja 2007);

Warginia (M25 1962).

Pierwotnie niem. n. topograficzna (lokalizująca), równa ap. złoż. *Waldhof* ‘leśny dwór, gospodarstwo’. Początkowo używana zamiennie także n. dzierżawcza, równa ap. złoż. *Stadthof* ‘miejski (należący do miasta) dwór, gospodarstwo’.

Pierwsza pol. n. topograficzna (lokalizująca) utworzona od wyrażenia przyimkowego *przy lesie* z suf. *-ek*. N. *Warginie* niezbyt jasna, może wzorowana na n.m. *Wargienen*, ob. ros. *Aprelevka* (k. Królewca, niem. pow. Wehlau) i *Wargienen*, ob. ros. *Velikolukskoe* (k. Królewca, niem. pow. Königsberg) (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: XII 953). Etymologia tej n. jest pruska: pochodzi od ap. *wergin* ‘kotlarz’, por. *wargien* ‘miedź’.

Warszkowo, wieś, 1 km na wschód od Sławna:

Warszecowe (1273) 1332 (Klempin 1868–1936: VI 354; Kozirowski 1934; Lorentz 1964: 133);

Warsecowe 1301 (Klempin 1868–1936: IV 12; Perlbach 1882: 527; Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: XIII 17; Lorentz 1964: 133);

Warsecow 1301 (Dreger 1748: V 78);

Warskowe 1330 (Klempin 1868–1936: VII 340);

Warsekowe 1333 (Dreger 1748: VIII 214);

Warskow 1335 (Trautmann 1948–1949: I 120);

Warscow 1385 (Dreger 1748: XI 145);

Waskow (Lubinus 1618);

Warsskou 1628 (Klempin, Kratz 1863: 303);

Warschow (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; Reilly 1789–1806; AP 1809; OVC 1819: 21; Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: XIII 17);

Alt Warschow (Umtb 1836: 380; TSU 1846: 131, 140; M25n 1935);

Alt Warschau (Reymann 1868–1893);

Alt-Warschow (VO 1896: 6; HKSch150 1936);

Warszkowo (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 347; M25 1962; Informator 1967: 172; WUNM 1981: III 519; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 87; M50 1988; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 239; WUS 2002; Białecki 2002: 231; Informacja 2007);

Warszkowice 1945–1950 (Mazurkiewicz 1972: 85; Białecki 2002: 231).

Słow. n. z suf. *-ow-* od n.o. *Warszek, Warszka, Warszko* (Taszycki 1965–1983: VI 24, VII 279; Cieślíkowa, Malec, Rymut 1995–2002: I 350, por. n.m. *Warsow* (k. Pelplina), *Warszawa, Warszawka, Warszew, Warszewica, Warszewka, Warszówek, Warszówka* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: XIII 18, 99–101).

Z czasem zmienczenie typowymi sposobami graficzno-fonetycznymi, m.in. zmiana *k > ch*, a następnie *szk > sz* (Chludziński 2001). Zapis na mapie Reymanna nawiązuje do niem. n. *Warszawy*, stolicy Polski. Od XIX wieku dodawany dyferencyjny adi. *alt* ‘stary’ dla odróżnienia od pobliskiego → *Neu Warschow*, pol. *Warszkówko*.

Obecna n. pol. to poprawna rekonstrukcja formy pierwotnej. W n. przejściowej *Warszkowice* nieuzasadnione dodanie suf. Patronimicznego *-(ow)ice*.

Warszkówko, wieś, 4 km na wschód od Sławna:

Neu Warschow (Umtb 1836: 380; TSU 1846: 140; M25n 1935);

Neu Warschau (Reymann 1868–1893);

Neu-Warschow (VO 1896: 132; HKSch150 1936);

Warszkówko (Rospond 1951: 347; M25 1962; Informator 1967: 172; WUNM 1981: III 519; M50 1988; M100t 1993; WUS 2002; Białecki 2002: 231; Informacja 2007).

Pierwotnie niem. n. relacyjna (dyferencyjna), złoż. z adi. *neu* ‘nowy’ i n.m. → *Warschow*, pol. *Warszkowo*. Pol. n. także relacyjna utworzona od n.m. → *Warszkowo* suf. *-ko*.

Wrześnica, wieś, 6,5 km na północny wschód od Sławna:

Vreszenitze (1273) 1332 (Klempin 1868–1936: VI 354; Kozierowski 1934; Trautmann 1948–1949: II 48);

Frist (Lubinus 1618);

Fretz 1628 (Klempin, Kratz 1863: 251);

Freetz (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; Reilly 1789–1806; AP 1809; OVC 1819: 21; Umtb 1836: 319; TSU 1846: 127; VO 1896: 52; M25n 1934; HKSch150 1936; Lorentz 1964: 29);

Freez (Reymann 1868–1893);

Wrześnica (Kozierowski 1934; Rospond 1951: 369; M25 1962; Informator 1967: 174; WUNM 1981: III 624; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 215; M50 1988; M100t 1993; Świetlicka, Wisławska 1998: 250; WUS 2002; Białecki 2002: 242; Informacja 2007);

Wrzesienica 1945–1950 (Białecki 2002: 242).

Słow. n. topograficzna z suf. *-nica* od ap. *wrzos*, por. n.m. *Wrzeszcz*, *Wrzeszczów*, *Wrzeszczyna* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: XIV 61; Breza, Treder 1999: 93).

Formy zmienione znacznie uproszczone: brak wewnętrznej grupy spółgłoskowej *-śn-*, zapis formantu *-ica* jako *-ist*, *-itz*, *-iz* typowy dla ówczesnych zwyczajów kancelaryjnych na Pomorzu (Chludziński 2001: 59).

Obecna n. pol. jest poprawnym odwzorzeniem postaci pierwotnej. W n. przejściowej *Wrzesienica* nieuzasadnione wstawne *e*.

Żabno, wieś, 10 km na wschód od Sławna:

Besower Katen (Umtb 1838: 381);

Fichtkaten (ts.?, k. Besow, pol. Bzowo) (TSU 1846: 139);

Ficht Kt. (ts.?) (Reymann 1868–1893);

Vw. Segenberg (M25n 1934; HKSch150 1936);

Żabno (Rospond 1951: 388; M25 1962; Informator 1967: 174; WUNM 1981: III 786; M50 1988; M100t 1993; WUS 2002; Białecki 2002: 256; Informacja 2007).

Analiza kartograficzna pozwala na stwierdzenie, że wymienione obiekty znajdowały się w ts. miejscu, a więc można mówić o ciągłości osadniczej.

Besower Katen to niem. n. relacyjna (lokalizująca), złoż. z adi. od n.m. *Besow*, pol. Bzowo (ob. pow. słupski, woj. pomorskie) i ap. *Kate* 'chata' w pl., całość można zatem przetłumaczyć jako 'Bzowskie Chaty'. *Fichtkaten* to niem. n. topograficzna, w której I czł. to ap. *Ficht(e)* 'świerk'. N. *Segenberg* jest prawdopodobnie n. kulturową (metaforyczną), złoż. z ap. *Segen* 'błogosławieństwo, szczęście' i ap. *Berg* 'góra', do tego dodany skrót *Vw.* = *Vorwerk* 'folwark'.

N. pol. *Żabno* pseudotopograficzna, złoż. z ap. *żaba* i suf. *-no*, por. dziesiątki nazw od tej podstawy w Polsce.

Żukowo, wieś, 10 km na południowy wschód od Sławna:

Tidemannus Sucow (n.o.) 1308 (Perlbach 1882: 582);

Thidemannus Sukowe (n.o.) 1311 (Klempin 1868–1936: V 16);

Sukow 1317 (Klempin 1868–1936: V 360), (Lubinus 1618), 1631 (Stojentin 1900: 357, 1667 (Kratz 1862: 524);

Suckow 1411 (Trautmann 1948–1949: II 59, zapis podawany także przez Rzetelską-Feleszko, Dumę 1985: 95, ale dla Żukowa Morskiego), 1553 (Stojentin 1900: 158), 1581 (Stojentin 1900: 262), 1590 (Stojentin 1900: 289), 1628 (Klempin, Kratz 1863: 279), 1631 (Stojentin 1900: 357), (Schulenburg 1779–1785; Schmettau 1780; Gilly 1789; Reilly 1789–1806; AP 1809; OVC 1819: 31; Umtb 1837: 451; TSU 1846: 132; Reymann 1868–1893; VO 1896: 177; M25n 1935; HKSch150 1936).

Tidericus Zucow 1439 (Lemcke 1919: 67), *Tydericus Zukow* 1439 (Lemcke 1919: 69), *Tydericus Żukow* 1443 (Lemcke 1919: 72), *Tidericus Sukowe* b.r. [po 1443], (Lemcke 1919: 164) (n.o., protonotariusz i prokurator w Lubece);

Johannes Zukow 1459 (Lemcke 1919: 101), *Johannis Sukow* 1475 (Lemcke 1919: 108) (n.o., kapłan z Gdańska), *Petri Sukow* 1466 (Lemcke 1919: 106) (n.o., brat kapłana z Gdańska);

Żukowo (Kozierowski 1934; M25 1962; Informator 1967: 174; WUNM 1981: III 800; Rzetelska-Feleszko, Duma 1985: 95; M50 1988; Świetlicka, Wisławska 1998: 262; WUS 2002; M100t 1993; Informacja 2007);

Żukowo (Sławieńskie) (Rospond 1951: 391; Białecki 2002: 258).

Ze względu na bliskość Żukowa Morskiego (gm. Darłowo) trudno rozgraniczyć zapisy średniowieczne dotyczące obu miejscowości (por. Chludziński 2007: 93).

Słow. n. dwuznaczna: 1. dzierżawcza od n.o. *Żuk* (Taszycki 1965–1983: VI 370); 2. topograficzna od ap. *żuk*, z suf. *-owo*, bardzo rozpowszechniona w Słowiańszczyźnie, także na Pomorzu, por. n.m. *Suckow*, pow. Usedom, M-PP (*Sukouw* 1298, *Sucowe* 1317, *Sucow* 1317) (Niemeyer 2001: 58), *Suckow*, pow. Güstrow, M-PP (*Sucowe* 1226, 1229, *Zukowe* 1281) (Mühlner 2003: 31), *Żukowo*, gm. Brojce, woj. zachodniopomorskie (*Sucowe* 1224, *Sukouwo* 1227, *Suco* 1269), *Żukowo*, gm. Suchań, woj. zachodniopomorskie (*Zukowe* 1270, *Zuchaw* 1280, *Suckow* 1487), *Żuków*, gm. Przelewice, woj. zachodniopomorskie (*Zukowe* 1269, *Sucow* 1372, *Suckow* 1477) (Rzetelska-Feleszko, Duma 1991: 60), *Żukowo*, gm. Żukowo, woj. pomorskie (*Sucou* 1201, *Sucowia* 1209, *Sukowe* 1313) (Kęsikowa 1976: 159; Breza, Treder 1999: 230; Breza 2005: 82), *Żukowo*, gm. Czersk, woj. pomorskie (*Zukowo* 1355, *de Zykwow* 1362) (Kęsikowa 1976: 159), *Żuków*, *Żukowa*, *Żukowice*, *Żukowo* (Sulimierski, Chlebowski, Walewski 1880–1902: XIV 842–849).

Formy zniemczone w postaci niemal niezniekształconej wobec pierwotnego.

Pol. forma *Żukowo* to poprawna rekonstrukcja n. pierwotnej. Nieobligatoryjnie dodawany czł. dyferencyjny *sławieński*.

Podsumowanie

Klasyfikacja nazw:

- A. Nazwy słowiańskie (13)
 - 1. topograficzne (3)
 - a) sekundarne (3)

- z suf. *-ica* (1): *Wrzeźnica*
- z suf. *-n-* (1): *Slauna* || *Zlavno* || *Zlawin*
- z suf. *-ew-* || *-ow-* (1): *Smarzewo*
- 2. dzierżawcze (6)
 - a) sekundarne (6)
 - z suf. *-ow(o)* || *-ew(o)* (6): *Gwiazdowo*, *Kwasowo*, *Noskowo*, *Rzyszczewo*, *Tychow(o)*, *Warszkowo*
- 3. patronimiczne, z suf. *-(ew)ice* (1): *Janiewice*
- 4. dwuznaczne (3)
 - a) sekundarne (3)
 - z suf. *-ow(o)* (3): *Łętowo*, *Krakow(o)*, *Żukowo*
- B. Nazwy niemieckie (44)
 1. topograficzne (3)
 - a) komponowane (3): *Fichtkaten*, *Klarenwerder*, *Waldhof*
 2. kulturowe (5)
 - a) prymarne (1): *U.F.*
 - b) komponowane (4): *Deutschrode*, *Hohenzollerndorf*, *Segenberg*, *Waldarbeitergehöft*
 3. dzierżawcze (7)
 - a) komponowane (7): *Busch Budner*, *Coccejendorf*, *Renkenhagen*, *Rotzenhagen* || *Rötzenhagen*, *Stadtförsterei*, *Stadthof*, *Wilhelms-horst*
 4. relacyjne, komponowane (13)
 - a) dyferencyjne (11): *Alt Bewersdorf*, *Alt Krakow*, *Alt Ristow*, *Alt Schlawe*, *Alt Warschow*, *Groß Quesdow*, *Klein Quesdow*, *Neu Bewersdorf*, *Neu Warschow*, *Neu Ristow*, *Wendisch Tychow*
 - b) lokalizujące (2): *Renkenhagen F.*, *Besower Katen*
 5. substytucje (adaptacje) nazw słowiańskich, prymarne (13): *Freetz*, *Jannewitz*, *Krakow*, *Lantow*, *Notzkow*, *Quatzow*, *Quäsdow* || *Quesdow*, *Ristow*, *Schmarsow*, *Suckow*, *Tychow*, *Vreszenitze*, *Warschow*
 6. dwuznaczne (3): *Bewersdorf*, *Marienthal*, *Wolfshagen*
- C. Nazwy polskie (57)
 1. (pseudo)topograficzne (6)
 - a) prymarne (1): *Brzeście*
 - b) sekundarne (3)
 - z suf. *-ek* (1): *Grabówek*
 - z suf. *-no* (2): *Grzybno*, *Żabno*
 - c) od wyrażenia przyimkowego (2): *Międzylesie*, *Przylasek*
 2. (pseudo)dzierżawcze (13)
 - a) prymarne (2): *Przemysław* || *Przemysławie*, *Radosław*

- b) sekundarne (11):
- z suf. *-ew(o)* || *-ow(o)* (9): *Andrzejewo* || *Andrzejowo*, *Boleszewo*, *Borzyszkowo*, *Emilianowo*, *Komarczewo*, *Kwasowo*, *Pątnowo*, *Piotrków*, *Pomiłowo*
 - z suf. *-ino* (1): *Rościno*
 - z suf. *-ec* (1): *Borzyszkowiec*
3. pseudopatronimiczne (2)
- z suf. *-ec* (1): *Przemysławiec*
 - z suf. *-(ow)ice* (1): *Bobrowice*
4. relacyjne (18)
- a) ponowione (2): *Chomic*, *Str. Jarosław*
- b) dyferencyjne (14)
- sekundarne, z suf. *-any* (1): *Krakowiany* (x 2)
 - sekundarne, z suf. *-ki* (1): *Bobrowiczki*
 - sekundarne, z suf. *-ko* (4): *Gwiazdówko*, *Ryszczewko* || *Rzyszczewko*, *Tychówko*, *Warszkówko*
 - sekundarne, z suf. *-sko* (1): *Sławsko*
 - komponowane (7): *Nowe Bobrowice*, *Nowe Ryszczewo*, *Stare Ryszczewo*, *Stare Sławno*, *Stare Sławsko*, *Stary Kraków*, *Tychowo Słowiańskie*
 - c) lokalizujące (2): *Radosław Sławieński*, *Żukowo Sławieńskie*
5. substytucje nazw niemieckich, prymarne (1): *Marianowo*
6. resubstytucje (12): *Janowice*, *Kwaców*, *Kwakowo*, *Rościszewo*, *Ryszczewo*, *Ryszewo*, *Smaczewo*, *Snardzewo*, *Smarzewo*, *Tychów*, *Warszkowice*, *Wrzesienica*
7. dwuznaczne (3): *Krak*, *Kraków*, *Tokary*
8. niejasne (2): *Kosmarzewo*, *Warginie*

W gminie Sławno istnieje obecnie 30 miejscowości, dla których było lub jest używanych w sumie 114 nazw, nie licząc wielu wariantów ortograficznych i gramatycznych, a także dialektalnych (w odniesieniu do języka niemieckiego: wysoko- i dolnoniemieckie). Analiza nazewnictwa pokazuje typowe dla tej części Pomorza procesy językowe.

Trzydzieści toponimów ma genezę słowiańską. W okresie pierwszej kolonizacji niemieckiej i później zostały one przejęte przez osadników i zniekształcone, w niewielkim tylko stopniu przetrwały przez wieki. Niemcy z kolei zakładali następne miejscowości (zazwyczaj przy istniejących wcześniej słowiańskich), którym nadawali swoje nazwy (31 nie licząc substytucji nazw słowiańskich), przy czym zapisy pokazują osadnictwo średniowieczne oraz XVIII- i XIX-wieczne, związane z tworzeniem nowych majątków i regulacją gruntów na Pomorzu. Wszystkie nazwy

słowiańskie po 1945 roku zostały odtworzone (przeważnie poprawnie), a niemieckie w różny sposób adaptowane do języka polskiego lub zamienione na polskie.

W zakresie semantyki spotykamy przede wszystkim nazwy osobowe, zwłaszcza słowiańskie, ale też po kilka niemieckich i polskich, które są podstawami omówionych nazw miejscowych.

Jeśli chodzi o strukturę, to nazwy słowiańskie i polskie są zwykle sekundarne (tworzone za pomocą sufiksów) i prymarne, natomiast niemieckie – najczęściej komponowane, sporadycznie prymarne. Nie wystąpiła natomiast żadna nazwa sekundarna. Nazwy niemieckie to przeważnie substytucje fonetyczno-graficzne i morfologiczne nazw słowiańskich, przy czym została zastosowana cała paleta sposobów adaptacji.

W kwestii dzisiejszego stanu nazewnictwa niewątpliwie trzeba postawić postulat zweryfikowania przez właściwe urzędy poprawności nazw i statusu administracyjnego osad: *Borzyszkowo/Borzyszkowiec/Emiliano-wo* i *Przemysławiec/Przemysławie/Krakowiany*.

Bibliografia

- AP 1809. *Topographisch-Militairische Atlas von den Herzogthümern Pomern*, Weimar.
- BAHLOW H. 1985. *Deutsches Namenlexicon*, b.m.w.: Suhrkamp Taschenbuch Verlag.
- BELCHNEROWSKA A. 1991. *Die Namen der stehenden Gewässer im Zuflussgebiet der Ostsee zwischen unterer Oder und unterer Weichsel (Nazwy jezior w dorzeczu Bałtyku między dolną Odrą i dolną Wisłą)*, Mainz: Franz Steiner Verlag GmbH.
- BELCHNEROWSKA A., BUGALSKA H., JAKUS-DĄBROWSKA E., WIĘCEK B. 1976. Nazwy miast Pomorza Środkowego, [w:] *Ze studiów na toponimię Pomorza Środkowego*, (red.) E. Homa. Koszalin: Koszaliński Ośrodek Naukowo-Badawczy, 55–92.
- BIAŁECKI T. (red.) 2002. *Słownik współczesnych nazw geograficznych Pomorza Zachodniego z nazwami przejściowymi z lat 1945–1948*, Szczecin: Książnica Pomorska, Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Szczecińskiego, Archiwum Państwowe w Szczecinie.
- BOREK H. 1968. *Zachodniosłowiańskie nazwy toponimiczne z formantem -bn*, Wrocław: Opolskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk.
- BOREK H. 1988. Nazwy relacyjne w toponimii, [w:] *V Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna*, (red.) K. Zierhoffer. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 43–51.
- BREZA E. 2005. *Nazwy miejscowości gminy Żukowo*, Banino–Pelplin: Wydawnictwo Diecezji Pelplińskiej „Bernardinum”, Wydawnictwo „Rost”.
- BREZA E., TREDER J. 1999. *Nazwy miast Pomorza Gdańskiego*, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego [wydanie II poprawione i poszerzone].
- BRÜCKNER A. 1927. *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków–Warszawa: Krakowska Spółka Wydawnicza, M. Arct. Zakłady Wydawnicze [reprint: 1985, Warszawa: Wiedza Powszechna].

- BUGALSKA H. 1985. *Toponimia byłych powiatów gdańskiego i tczewskiego*, Gdańsk, Wrocław: Gdańskie Towarzystwo Naukowe, Ossolineum.
- CHLUDZIŃSKI A. 2000. *Toponimia powiatu białogardzkiego*, Poznań: Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej UAM [zapis cyfrowy rozprawy doktorskiej].
- CHLUDZIŃSKI A. 2001. Sposoby adaptacji słowiańskich nazw geograficznych z ziemi białogardzkiej w języku niemieckim, [w:] *VI Konferencja Kaszubsko-Pomorska pt. Rozwój nazewnictwa lokalnego na Pomorzu Zachodnim. Pomorska toponomastyka i onomastyka na przestrzeni dziejów, materiały z konferencji, Darłowo, 8–9 września 2000 r.*, (red.) W. Łysiak. Poznań: Muzeum Pomorza Środkowego, Muzeum-Zamek w Darłowie, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM, Instytut Sławistyki PAN, 53–63.
- CHLUDZIŃSKI A. 2007. Nazwy miejscowe gminy Darłowo, [w:] *Historia i kultura Ziemi Sławieńskiej*, t. VI: *Gmina Darłowo*, (red.) W. Rączkowski, J. Sroka. Sławno: Fundacja „Dziedzictwo”, 57–104.
- CIEŚLIKOWA A., MALEC M., RYMUT K. (red.) 1995–2002. *Słownik etymologiczno-motywyjny staropolskich nazw osobowych*, cz. 1–7, Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN, Instytut Języka Polskiego PAN.
- CLERICUS L. 1878–1880. *Geschichte des Geschlechts der Herren, Freiherren und Grafen von Puttkamer*, Berlin: Grosser.
- DREGER F. 1748. *Codex Diplomaticus oder Urkunden...*, Bd. I: *bis Anno 1269*, Stettin. Bd. II–XI [materiały rękopiśmienne w Centralnej Bibliotece Wojska Polskiego, sygn. Rkps. 501].
- EICHLER E., MÜHLNER W. 2002. *Die Namen der Städte in Mecklenburg-Vorpommern*, Rostock: Ingo Koch Verlag.
- GILLY D. 1789. *Karte des Königl. Preuss. Herzogthums Vor- und Hinter Pommern*, Berlin: Simon Schropp & Comp.
- GOTTSCHALD M. 2006. *Deutsche Namenkunde. Unsere Familiennamen*, Berlin–New York: Walter de Gruyter.
- GÓRNOWICZ H. 1976. *Najstarsze typy nazw geograficznych Pomorza Środkowego*, [w:] *Ze studiów nad toponimią Pomorza Środkowego*, (red.) E. Homa. Koszalin: Koszaliński Ośrodek Naukowo-Badawczy, 8–54.
- HASSELBACH K.F., KOSEGARTEN J.G.L., MEDEM VON F. (wyd.) 1843. *Codex Pomeraniae Diplomaticus...*, Bd. 1, Greifswald: Koch.
- HEYDEN H. (red.) 1961–1964. *Protokolle der pommersches Kirchenvisitationen*, Bd. I–III, Köln–Graz: Böhlau.
- HKPom 1913–1937. *Veröffentlichungen der Historischen Kommission für Pommern*, Reihe 1, Ältere Reihe: Bd. 1, H. 1–5, Stettin.
- HKSch150. *Heimatkarte des Kreises Schlawe*, Breslau-Dt. Lissa: Flemmings Verlag [mapa topograficzna w skali 1 : 150 000 z 1936 roku].
- Informacja 2007. *Informacja wójta gminy Sławno z dnia 17 września 2007 r.* [w sprawie obwodów głosowania, ich granic oraz siedzib obwodowych komisji wyborczych dla przeprowadzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 21 października 2007 roku]; http://www.gminaslawno.pl/ogloszenia/wybory/Informacja_o_wyborach.pdf.
- Informator 1967. *Informator o szczegółowym podziale administracyjnym województwa koszalińskiego*, Koszalin: Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie.
- IWICKI W. 1993. *Toponimia byłego powiatu słupskiego*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe.

- JEŻOWA M. 1961–1962. *Dawne słowiańskie dialekty Meklemburgii w świetle nazw miejscowych i osobowych*, cz. I–II, Wrocław: Ossolineum.
- KĘSIKOWA U. 1976. *Nazwy geograficzne Pomorza Gdańskiego z sufiksem -ov-*, Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe, Ossolineum.
- KLEMPIN R. 1868–1936. *Pommersches Urkundenbuch*, Bd. I–VII, Stettin: Veröffentlichungen der Historischer Kommission für Pommern.
- KLEMPIN R., KRATZ G. 1863. *Matrikeln und Verzeichnisse der pommerschen Ritterschaft vom XIV bis das XIX Jahrhundert*, Berlin: Mittler's Sortimentsbuchhandlung.
- KOZIEROWSKI S. 1934. *Atlas nazw geograficznych Słowiańszczyzny Zachodniej*, z. 1: *Pomorze Zachodnie*, Poznań: Zakłady Graficzne [wznowienie – 1945, Poznań: Instytut Zachodni; 1990, Szczecin: Archiwum Państwowe].
- KRATZ G. 1862. *Urkundenbuch zur Geschichte des Geschlechts von Kleist*, Berlin: H. Schindler.
- LEMCKE H. (red.) 1919. *Liber beneficiorum Domus Corone Marie prope Rugenwold*, Stettin: Léon Saunier Buchhandlung.
- LORENTZ F. 1964. *Slawische Namen Hinterpommerns*, (red.) F. Hinze. Berlin: Akademie-Verlag.
- LUBINUS E. 1618. *Nova illustrissimi Principatus Pomeraniae Descriptio Cum adiuncta Principum Genealogia et Principum veris et potiorum Urbium imaginibus Nobilium Insignibus*, Amsterdam, skala 1 : 240 000, Szczecin: Wydawnictwo Archiwum Państwowego w Szczecinie [reprint z 2000 roku].
- M25 1962. *Mapa topograficzna w skali 1 : 25 000: Powiat Sławno*, Warszawa: Główny Zarząd Topograficzny WP.
- M25n. [Niemieckie mapy topograficzne w skali 1 : 25 000 z pierwszej połowy XX wieku].
- M50 1988. *Mapa topograficzna, skala 1 : 50 000*, Warszawa: Sztab Generalny WP.
- M100t 1993. *Mapa topograficzna Polski w skali 1 : 100 000*, arkusze: *Koszalin* (N-33-69/70), *Ustka* (N-33-57/58), Warszawa: Główny Zarząd Topograficzny WP, Państwowe Przedsiębiorstwo Wydawnictw Kartograficznych.
- MAZURKIEWICZ M. 1972. *Zmiany w nazewnictwie miejscowości Pomorza Zachodniego po 1945 r.*, cz. II: *woj. koszalińskie*, Szczecin: Instytut Zachodnio-Pomorski.
- MÜHLNER W. 2003. Ortsnamen slawischer Herkunft im Landkreis Güstrow (Land Mecklenburg-Vorpommern), *Onomastica Slavogermanica* 24: 7–36.
- NIEMEYER M. 2001, *Greifswalder Beiträge zur Ortsnamenkunde I: Ostvorpommern I. Quellen- und Literatursammlung zu den Ortsnamen. Usedom*, Greifswald: Ernst-Moritz-Arndt-Universität.
- OVC 1819. *Ortschafts-Verzeichniss des Regierungs-Bezirks Cösslin*, Berlin: G. Hahn.
- PERLBACH VON M. (red.) 1882. *Pommerellisches Urkundenbuch*, Danzig: Kafemann.
- PODLAWSKA D. 1990. *Nazwy miejscowe z terenu XVI-wiecznego województwa poznańskiego*, Słupsk: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.
- REILLY VON F.J.J. 1789–1806. *Des Herzogthums Hinter Pommern. Schlawischer und Rummelsburgischer Kreis. Nr. 337. Schauplatz der fünf Theile der Welt*, Wien.
- REYMANN 1868–1893. *Uebersichtsblatt zur Topographischen Reymann's Specialkarte von Mittel-Europa*, skala 1 : 200 000, Blatt 16. *Stolp*, [Berlin]: Kartographischen Abtheilung der Königl. Preuss. Landesaufnahme.
- ROSPOND S. 1951. *Słownik nazw geograficznych Polski Zachodniej i Północnej*, Wrocław, Warszawa: Polskie Towarzystwo Geograficzne.
- ROSPOND S. 1957. *Klasyfikacja strukturalno-gramatyczna słowiańskich nazw geograficznych*, Wrocław: Wrocławskie Towarzystwo Naukowe.

- RYMUT K. (red.) 1996–2005. *Nazwy miejscowe Polski. Historia, pochodzenie, zmiany*, t. I–VI, Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, Wydawnictwo Naukowe DWN.
- RYMUT K. 1999–2001. *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*, t. I–II, Kraków: Instytut Języka Polskiego PAN, Wydawnictwo Naukowe DWN.
- RZETELSKA-FELESZKO E. 1973. *Dawne słowiańskie dialekty województwa koszalińskiego. Najstarsze zmiany fonetyczne*, Wrocław: Komitet Słowianoznawstwa PAN, Ossolineum.
- RZETELSKA-FELESZKO E. 1987. *Die Zuflüsse zur Ostsee von der Weichselmündung bis zur Persante (Dopływy Bałtyku od ujścia Wisły do Parsęty)*, Mainz: Franz Steiner Verlag GmbH.
- RZETELSKA-FELESZKO E., DUMA J. 1977. *Nazwy rzeczne Pomorza między dolną Wisłą a dolną Odrą*, Wrocław: Komitet Językoznawstwa PAN, Ossolineum.
- RZETELSKA-FELESZKO E., DUMA J. 1985. *Dawne słowiańskie nazwy miejscowe Pomorza Środkowego*, Wrocław: Instytut Słowianoznawstwa PAN, Ossolineum.
- RZETELSKA-FELESZKO E., DUMA J. 1991. *Dawne słowiańskie nazwy miejscowe Pomorza Szczecińskiego*, Warszawa: Instytut Słowianoznawstwa PAN, Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy.
- SCHMETTAU 1780. Schmettausche Karten von Pommern, [w:] *Historischer Atlas von Pommern*, (red.) H. Hinkel. Köln–Wien: Böhlau.
- SCHULENBURG V. F.W. 1779–1785. *Schulenburgsche Karte* [mapa Pomorza w zbiorach Staatsbibliothek w Berlinie].
- SICIŃSKI B. 1973. Patronimiczne nazwy miejscowe na Pomorzu, *Onomastica Slavogermanica* 8: 43–83.
- SŁAWSKI F. 1952–1982. *Słownik etymologiczny języka polskiego*, t. I–V, Kraków: Towarzystwo Miłośników Języka Polskiego.
- SŁAWSKI F. (red.) 1974–2001. *Słownik prasłowiański*, t. I–VIII, Wrocław: Ossolineum.
- STOJENTIN VON M. 1895. *Beiträge zur Geschichte des uradeligen Geschlechts von Stojentin pommerschen Ursprungs*, Braunschweig: Sattler.
- STOJENTIN VON M. (red.) 1900. *Geschichte des Geschlechts von Zitzewitz*, Bd. 2, Stettin: Herrcke & Lebeling.
- SULMIERSKI F., CHLEBOWSKI B., WALEWSKI W. (red.) 1880–1902. *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, t. I–XV, Warszawa: Filip Sulimierski i Władysław Walewski [reprint: 1975, Warszawa: Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe].
- ŚWIETLIĆKA A., WISŁAWSKA E. 1998. *Słownik historyczny miast i wsi województwa słupskiego. Przewodnik bibliograficzny*, Słupsk: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Okręg Słupski.
- TASZYCKI W. 1946. *Słowiańskie nazwy miejscowe. Ustalenie podziału*, Kraków: Polska Akademia Umiejętności.
- TASZYCKI W. 1958. *Rozprawy i studia polonistyczne*, t. I, Wrocław–Kraków: Ossolineum.
- TASZYCKI W. (red.) 1965–1983. *Słownik staropolskich nazw osobowych*, t. I–VI, Kraków–Wrocław: Ossolineum.
- TRAUTMANN R. 1948–1949. *Die Elb- und Ostseeslawischen Ortsnamen*, Bd. I–II. Berlin: Akademie Verlag.
- TSU 1846. *Topographisch-statistische Übersicht des Regierungsbezirks Köslin*, Köslin: Hendeß.
- UMTB 1822–1856. *Uhrmeßtichblätter (Topographische Karten)*, mapy z lat 1822–1856 sporządzone przez oficerów armii pruskiej, skala 1 : 25 000 [w zbiorach Staatsbibliothek, Berlin, dział kartografii, sygn. 729].

- VO 1896. *Verzeichnis sämtlicher Ortschaften der Provinz Pommern*, Berlin: Reichsdruckerei.
- WUNM 1980–1982. *Wykaz urzędowych nazw miejscowości w Polsce*, t. I–III, Warszawa: Wydawnictwa Komunikacji i Łączności.
- WUS 2002. *Wykaz miejscowości województwa zachodniopomorskiego*, Szczecin: Wojewódzki Urząd Statystyczny [dane w formie pliku komputerowego].
- ZODER R. 1968. *Familiennamen in Ostfalen*, Bd. 1–2, Hildesheim: Georg Olms Verlagsbuchhandlung.

Skróty wyrazowe

adi.	<i>adiectivum</i> (przymiotnik)
ap.	<i>appellativum</i> (wyraz pospolity)
cz.	część
czł.	człon
dniem.	dolnoniemiecki
gniem.	górnioniemiecki
im.	imię
M-PP	Meklemburgia-Pomorze Przednie (<i>Mecklenburg-Vorpommern</i>)
n.	nazwa
niem.	niemiecki
n.m.	nazwa miejscowa
n.o.	nazwa osobowa
ob.	obecnie
pl.	<i>pluralis</i> (liczba mnoga)
pol.	polski
por.	porównaj
ps.	prasłowiański
słow.	słowiański
suf.	sufiks
śrdniem.	średnio-dolno-niemiecki
ts.	to samo, tak samo
złoż.	złożony

Znaki

→	odsyłacz do wyrazu hasłowego
*	rekonstrukcja wyrazu (brak zapisu źródłowego)
>	kierunek zjawiska
:	pochodność wyrazu

Ortsnamen der Gemeinde Sławno

Zusammenfassung

Für die 30 Ortschaften der Gemeinde Sławno wurden im Laufe der Zeit ca. 114 Namen benutzt. Nicht mitgezählt sind orthografische und grammatische Abarten, auch dialektische (wie im Deutschen: Hoch- und Niederdeutsch). Namensanalysen zeigen typische für diesen Teil Pommerns Sprachprozesse.

13 dieser Ortsnamen sind slawischen Ursprungs. Während der ersten deutschen Kolonisation haben die Siedler die Namen übernommen und jahrhundertlang benutzt, manchmal leicht verunstaltet. Die deutschen Siedler haben neue Ortschaften angelegt, oft in der Nähe der slawischen, denen sie eigene Namen gaben (31, ohne 13 nicht umbenannter slawischer). Mittelalterliche Aufzeichnungen so wie die aus dem 18. und 19. Jahrhundert sind mit dem Entstehen neuer Namen und der Regelung der Grundstücke in Pommern verbunden. Alle slawischen Namen sind nach 1945 wieder angewandt, die deutschen auf verschiedene Art der polnischen Sprache angepasst oder in polnische umgewandelt worden.

Auf dem Gebiet der Semantik stoßen wir vor allem auf Personennamen, meistens slawische, aber auch einige deutsche und polnische, die die Grundlage für die im Referat besprochenen Ortsnamen bilden.

Die Struktur der slawischen und polnischen Namen ist meist sekundär (gebildet mit Hilfe von Suffixen) und primär, dagegen die deutschen meist zusammengesetzte, selten primär. Es gibt keinen sekundären Namen. Die deutschen Namen sind meistens grafisch- fonetischer und morphologischer Abstammung slawischer Namen, wobei aber eine ganze Palette von Anpassungsarten genutzt wurde.

